

Ioan Cernat • Geo Călugăru

FOCUL PĂMÎNTULUI

Editura
Ion Creangă

IOAN CERNAT * GEO CĂLUGĂRU
FOCUL PĂMÎNTULUI

Ioan Cernat • Geo Călugăru

FOCUL
PĂMÎNTULUI

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI, 1986

Copertă de Kalab Francisc

PIATRA CORBIȚEI

Se povestește că, demult, tare demult, într-un cătun din preajma Bistriței, trăia o fată atît de harnică, frumoasă și cuminte, că toți oamenii o iubeau. Despre mîndrețea și istețimea fetei, ce se numea Corbița, s-a dus vestea. Ceea ce vă voi povesti, dragi copii, s-a petrecut în vremuri îndepărtate, cînd tătarii încă mai pîrjoleau ținuturile viețuite de români. Altă avere decît hărnicie, frumusețe și deșteptăciune nu știu să mai fi avut. Știa să toarcă fir de lînă subțire ca firul de păianjen. Adeseori, cu vorba ei, în care turna leac vindecător, mîngîia suferința și-i ajuta la nevoi pe bătrînii satului. Dacă m-ați ruga să v-o înfățișez, tare teamă îmi este că nu voi fi în stare. Se spune că mijlocelul ei era mai mlădiu decît paiul de trestie, părul, des și unduitor, îi trecea de mijloc. Cireașă de mai, nici dulce nici amară, îi era gura. Ochii, blînzi și strălucitori, coborau pacea în suflet. Cutreiera cu fetele de seama ei pădurile din apropiere, plăcîndu-i să asculte murmurul Bistriței rostogolindu-se printre pietre la vale. Trecînd timpul, așa cum știți și voi, copii, că trece, că nici n-ai apucat să te saturi de joacă și soarele se duce la culcare, iată că din copila sprintenă și veselă s-a înălțat o fată tocmai bună de măritat. Destui flăcăi voinici și chipeși, dornici a lua de soție o fată cum era Corbița, au început să-i dea tîrcoale. Fetei însă îi venea greu să se despartă de celelalte tinere și mai ales de părinții săi, bătrîni și lipsiți de sprijin. Lasă că nici n-a găsit pe cineva care s-o merite. Tinerii de vîrsta ei erau tare supărați și nu înțelegeau de ce fetei nu-i plăcea nici unul, că doară atîția se învîrteau în preajmă-i. Dar sosindu-i sorocul, Corbița l-a îndrăgit pe Tudoran, flăcău din satul vecin, voinic și frumos. Corbiței îi plăcea să-l vadă muncind și mult se minuna cînd lua în furcă aproape o claie întreagă de fîn și, fără să se opintească, o arunca sus în car. Din zori și pînă în noapte, trudea Tudoran la lucrul cîmpului și nu știu cum se făcea că nu obosea. Voios pleca în răsăritul soarelui la arat ori semănat și tot așa se întorcea cînd mișeau stelele. Cum să nu-l îndrăgească pe Tudoran cînd, seară de seară, îi mîngîia auzul cu doine și balade, zicînd că omul care nu cîntă nu știe ce-i dorul. În popor se spune că gîndurile rele fug de oamenii veseli. Așa că, pe la vremea cireșelor coapte, Corbița și Tudoran se logodiră. Nunta au plănuit-o la vremea brumei, cînd vinul scapără în ulcele și gutuile descîntă cu miresme văzduhul. Amîndoi erau fericiți și așteptau

ziua cînd se vor uni pentru toată viața. Apropiindu-se sorocul nunții, multă lume a fost poftită. Tot satul se bucura pentru ei. Dar cum nu aduce anul ce aduce ceasul, cam în aceeași vreme, cînd se făceau poftirile la nuntă, sosește o armie de tătari. Ostași mulți, prădalnici și sălbatici. Erau călări pe cai mici și iuți. Cînd treceau în goană pe ulițele satului, stîrneau colbul care-i învăluia ca un fum gălbui. Copiii și femeile se făceau nevăzuți prin case cu ușile zăvorîte. De fiecare dată, parcă era un făcut, năvăleau la vremea cînd se culegeau roadele și pîrjoleau totul. După ce au jefuit și alte sate, s-au întors din nou în satul lui Tudoran. Nu se știe cum, căpetenia tătarilor, îndesat, cu ochi vicleni și răi, licărind ca o lamă de oțel în deschizătura îngustă a pleoapelor, aflase despre frumusețea fără seamăn a Corbiței. Pesemne că avea el meșteșugul de a iscodi și a se face temut, fiindcă era ascultat fără crîcnire de supușii săi, care-i împlineau degrabă toate poruncile. Se ospăta cît zece și bea cît douăzeci de oameni. De dragul Corbiței însă hanul, cît se ținea de tare, cade și el în grea boală. Nu mai avea somn, nu mînca, nu bea. Era mereu înnegurat la chip și cufundat într-o tăcere apăsătoare. Chipul Corbiței i se arăta asemeni unei năluci, în somn ori aievea, că nu mai știa nici el ce să facă. În zadar i s-a spus că, potrivit obiceiului, ea nu poate aparține altcuiva, fiind logodită, hanul nu și nu, ținea morțiș că fata trebuie să fie a lui și numai a lui. Așa că nici n-apucase să treacă Prutul, că dă poruncă de întoarcere a hoardei.

Tudoran, cînd află ce dorință nesăbuită are hanul, se hotărăște să meargă la el și să-l înduplece a și-o schimba. Cînd își dă seama ce-i cere Tudoran, hanul se mînie cumplit și-l amenință că va plăti cu capul îndrăzneala sa. Văzînd el, Tudoran, că nici prin cap nu-i trece hanului a-și schimba hotărîrea, își ia inima în dinți și-i zice :

— Atunci să ne luptăm voinicește, în luptă dreaptă, și cine o birui a lui să fie Corbița.

— Nu voi să mă măsoar cu unul ca tine ! se împotrivi hanul.

Tudoran trase sabia din teacă și vru să se arunce asupra vrăjmașului. Dar, chiar în clipa cînd se pregătea să lovească năprasnic, slujitorii hanului îl înșfăcă și-l scoaseră afară. Totul se desfășură cu iuțea fulgerului. Degeaba se zbatu să scape. Cei șapte-opt tătari care-l apucaseră mișelește îl țineau cu strășnicie.

Într-o clipă, Tudoran văzu chipul drag al iubitei sale. În suflet îi coborî liniștea. Dacă ea nu va fi a lui, așa cum își juraseră, în rest, întîmple-se orice. Fără nici un fel de judecată, la puțină vreme după ce ridicase sabia împotriva hanului, frumosul său cap căzu în țărînă.

De bucurie, hanul își freca mîinile, gîndind că nici o piedică nu-l va opri s-o ia pe Corbița de soție. Corbița, care auzise de moartea iubitului său, fugise și se cățărase pe o stîncă înaltă și, mai înainte ca tă-

tarii urmăritori s-o înhațe, s-a aruncat de acolo în apele învolburate ale Bistriței. Scurtă a fost bucuria hanului. Nerăbdător, aștepta să-i fie așternută la picioare rîvnita pradă. Într-adevăr, nu departe de unde se afla, vede un tătar îndoit de greutatea trupului ce-l purta pe brațe. Ochii-i sticliră pentru o clipă. Tătarul o așează încet în fața hanului, după care, tăcut, se îndepărtă cîțiva pași. Hanul se apropie și, ridicîndu-i voalul de pe față, scoase un urlet înfricoșător și, mai înainte ca vreun supus să poată schița vreun gest, își împlîntă sabia în piept.

Se spune că, la fiecare început de toamnă, fetele se strîng în jurul stîncii de pe care Corbița a zburat spre adîncurile Bistriței, cîntă melodii tînguitoare și împletesc cununi de flori pe care le lasă să plece pe apă în amintirea acelei întîmplări de demult.

FOCUL PĂMÎNTULUI

Trăia cu mulți ani în urmă, într-un sat de la poalele Ceahlăului, un fierar cu numele Petrea. Era tare în ale meșteșugului. Se pricepea să mînuiască barosul ca nimeni altul și felurite obiecte iscusite luau chip din mîinile lui. Cînd punea fierul înroșit pe nicovală și începea a-l păli pe toate părțile, fierul se muia ca ceara și se răsucea în fel și chip de ieșeau din el adevărate minunății.

Avea fierarul Petrea trei feciori : Culai, Ilie și Ionuț. Crescuseră niște flăcăi zdraveni și mîndri nevoie mare. Nu degeaba fetele se uscau de dor și inimă amară. De cum se crăpa de ziuă și pînă în miez de noapte, flăcăii roboteau cu tatăl lor în fierărie și, cînd sfîrșeau treaba, erau așa de frînți de oboseală că se prăvăleau în așternuturi ca niște butuci.

După cît munceau, casa lor ar fi trebuit să fie îndestulată și viața senină. Din pricină că atît satul cît și împrejurimile erau sub stăpînirea babei Dochia, care le lua tot rodul muncii, o duceau tare greu. Baba Dochia era așa de bătrînă, că se uscasa ca iasca și se cocîrjase de-ți venea a crede că, atunci cînd merge, se tîrăște pe pămînt ca un vierme. Purta nouă cojoace întoarse pe dos și, din pricină că nu putea suferi lumina, își făcea veacul pe un alt tărîm. Cînd simțea că soarele vrea să topească nămeții și să aducă primăvara, o apuca turbarea. Se suia călare pe mătură și, în vîjiit năprasnic, se avînta pînă în înălțimile cerului. De acolo, trimitea asupra pămîntului furtuni și geruri și, scuturînd cojoc după cojoc, acoperea totul cu valuri de zăpadă. Văzduhul se în-

tuneca, lupii începeau să urle ieșind după pradă, iar păsările, lovite de viscol, cădeau la pământ ca niște pietre. Călare pe mătură baba hohotea de răsunau munții :

— Ha, ha, ha ! peste tot să stăpânească negura, frica și moartea !
Ha, ha, ha !

Vremea neprielnică, furtunile și grindina vămuiau bucatele și, din bruma ce agoniseau, bieții oameni trebuiau să dea nouă părți din zece Dochiei. Petrea și feciorii săi nu mai pridideau cu munca. Măcar de s-ar fi îndeletnicit cu făurirea lucrurilor măiestre în care erau mari meșteri. Dar nici pomeneală de așa ceva ! Făceau lanțuri și butuci pentru ferecarea în ocne a celor care erau potrivnici babei Dochia și slujitorilor ei. Aruncați în temnițe, zăceau acolo pînă își dădeau sufletul. Muncind peste puterile lor, fără nici un câștig, bieții fierari trăiau într-o sărăcie lucie, îmbrăcați în zdrențe și hrănindu-se cu te miri ce.

Într-o zi, pe cînd Petrea venea de la izvor cu un ciubăr de apă, auzi din dosul unei tufe un geamăt. Cînd dădu crengile la o parte, se pomeni față în față cu un bătrîn cu hainele rupte, așa de zdrobit că aproape cădea din picioare. Petrea îl udă cu apă și bătrînul, venindu-și în fire, zise :

— Mulțumesc, frate, ești om bun.

— Ce-i cu matale, moșule, de ești așa de stîlcit ? se miră Petrea.

Bătrînul se schimonosi de durere și gemu :

— Nu mai am mult de trăit. Căpșăunii babei Dochia m-au răpus. Înainte de a muri, trebuie să dau ochii cu fierarul Petrea. Fii bun, omule, și adă-l încoace în mare taină !

— Eu sînt Petrea !

Bătrînul începu să vorbească repede, șoptind :

— Bine că te-am întîlnit ! Zece ani am zăcut în temniță ferecat în lanțurile făurite de mîna ta. N-am multe să-ți spun...

Șiroaie de sudoare curgeau pe fața bătrînului. Cu chiu cu vai băgă mîna în sîn, scoase o cărticică și i-o întinse lui Petrea :

— Iată, cărticica asta te va mîntui pe tine și pe ai tăi. Să nu ieși din cuvîntul ei !

Zicînd acestea, bătrînul dădu ochii peste cap și rămase țeapăn.

Peste măsură de tulburat, Petrea închise ochii bătrînului, după datină, și-l îngropă. Apoi sădi un copăcel pe mormînt și, cu inima frîntă, o porni spre casă. După ce deșertă apa din ciubăr într-un poloboc în care călea fierul, intră în casă și deschise cărticica. Aceasta vorbea cu glas omenesc și-i spuse :

— Să nu mai faci de acum înainte lanțuri și butuci !

Mult se minună Petrea de asemenea vorbe ! De bună seamă cărticica era fermecată.

Nu trecu multă vreme și afară se auziră sunînd niște trîmbițe. Cu mare zgomot în fața fierăriei se opri un rădvan de aur tras de trei armăsari cu cîte două capete. Împrejurul rădvanului zburau căpcăunii, niște balauri cu cap de om și cu cîte un ochi în frunte. Din rădvan coborî Vîrtej, feciorul babei Dochia, și zise :

— Măi Petrea, pînă la al doilea cîntat al cocoșilor să-mi faci atîtea lanțuri cît să pot fereca toate fecioarele frumoase de prin părțile astea. Să nu fie nici prea grele, nici prea ușoare, să strîngă ca minghinea și să ardă ca focul !

— Da ce ai cu fecioarele, cucoane ? întrebă Petrea de se minună și el de îndrăzneala lui.

— Vreau să mă însor, dar n-am găsit nici o fecioară care să mă vrea de bună voie. Numai că am eu ac de cojocul lor, hohoti Vîrtej, arătîndu-și dinții rari și galbeni.

— Apăi, cucoane, se încontră Petrea, să nu-ți fie cu supărare, dar eu lanțurile cerute nu ți le-oi face...

— Îndrăznești să-mi stai împotrivă ? urlă feciorul babei. Vai și amar de tine, zevzec fără minte ! Dacă pînă la sorocul hotărît nu-s gata lanțurile, unde îți stau picioarele, acolo îți va sta și capul. Înțelesu-m-ai ?

Trîmbițele sunară iarăși și Vîrtej, suduind, porni cu rădvanul, armăsarii și căpcăunii lui. Rămînînd numai cu feciorii, Culai, feciorul cel mai mare, zise :

— Tătucă, fă așa cum îți poruncește Vîrtej. Eu unul n-am chef să mă încontrez cu el.

— Eu chitesc să nu-i facem pe voie, își dădu Ilie cu părerea. E mai mare păcatul ca fetele să zacă în temniță. Să lăsăm totul baltă și să fugim unde vom vedea cu ochii. Trebuie să tăiem răul de la rădăcină, și noi vom face asta...

Ionuț, fiind cel mai mic, vorbi la urmă :

— Tătucă, tu ne-ai crescut și nu găsec de cuviință să ieșim din cuvîntul tău. Lanțurile nu le-om face, că m-am săturat pînă în gît să ne tot ploconim în fața babei Dochia și a lui Vîrtej și să jucăm cum ne cîntă ei. Nici de fugit nu se cade să fugim, că pe pămîntul ăsta ne-am născut, am trăit și tot el trebuie să ne îngroape. Dacă sîntem vrednici să mînuim barosul, vrednici om fi să mînuim și paloșele. Mă voi duce eu să-l înfrunt pe Vîrtej chiar în bîrlogul lui.

— Bine ai grăit, fătul meu, se bucură Petrea. Iaca au trecut anii și nici n-am simțit cînd din niște prichindei ați ajuns oameni în toată

firea. Mi se rupe inima ascultînd vorbele fraţilor tăi. Parcă n-ai fi feciorii aceluiaşi tată. Ce să-i faci ? Degetele de la aceeaşi mînă nu seamănă unele cu altele, darmito oamenii...

Cele spuse de Petrea îi mîniară foarte pe Culai şi pe Ilie şi, în strigăt mare, aceştia arătară că Ionuţ e un prefăcut şi un linguşitor. Atunci Petrea intră în fierărie, scoase un buzdugan de o sută de ocale şi zise :

— Vorba-i vorbă şi fapta-i faptă. Unde-i dreptate nu-i sminteală. Iaca, buzduganul ăsta nu l-am mînuit cine ştie de cînd. Vedeţi stejarul acela din vîrfurile muntelui ? Cine l-o doborî de partea lui să fie adevărul şi pururi să stea la dreapta mea.

Culai luă buzduganul, îşi făcu vînt şi, cînd îl aruncă, acesta ajunse lîngă stejar, îi scutură cîteva frunzuliţe şi, întorcîndu-se îndărăt, intră în pămînt de cinci stînjeni.

— Ai putere, dar eşti stăpînit de teamă şi braţul nu ţi-i sigur ! zise Petrea.

Atunci luă buzduganul Ilie şi, cînd îl aruncă, acesta trecu hăt departe de stejar fără să-l atingă şi intră în pămînt de zece stînjeni.

— Mintea ţi-i încă necoaptă, feciorule. De aceea eşti orb şi păşeşti pe alături.

Venindu-i şi lui rîndul să-şi arate puterea şi iscusinţa, Ionuţ smulse buzduganul din pămînt de parcă ar fi smuls un pai şi, cînd îi făcu vînt, lovi stejarul în plin. Stejarul cu buzdugan cu tot ajunseră pe lună, făcură cale întoarsă şi intrară în pămînt de o sută de stînjeni .

— Halal flăcău ! se bucură Petrea, de partea ta să fie adevărul şi să stai pururi la dreapta mea.

De obidă, Culai intră în fierărie, îşi luă căciula şi zise :

— Tătuca, nu-ţi port pică, dar nici dintr-un blid cu tine nu mai vreau să ospătez. Calea pe care ai apucat-o o să vă ducă la pierzanie. Eu ştiu o vorbă din bătrîni : „Capul ce se pleacă sabia nu-l taie“. Rămîneţi cu bine !

În această vreme, Ilie îşi pregătise o desagă cu merinde şi, luînd toiagul de după uşă, zise :

— Eu o pornesc în pribegie. Poate oi avea noroc să mă oploşesc pe undeva şi-oi scăpa de necazuri. După cum văd, tătuca, bătrîneţea ţi-a luat minţile şi, în loc să ascuţi de feciorii mai mari, te iei după capul unui mucos. Întotdeauna l-ai răsfăţat şi ai făcut din el un răzvrătit. Treaba pusă de voi la cale nu-mi miroase a bine. N-am chef să plătesc oalele sparte de alţii.

Aşa a rămas Petrea numai cu Ionuţ, feciorul lui cel mic. Dar nici nu s-au depărtat bine de casă cei doi feciori, că groapa în care căzuseră

stejarul și buzduganul începu să clocotească, se auzi un tunet năprasnic și apoi afară răbufniră pale de foc. În mijlocul flăcărilor se rotea scăpărînd din copite un cal negru ca noaptea, cu un luceafăr în frunte. El făcu o plecăciune în fața lui Ionuț și-i vorbi astfel :

— Sînt Ducipal, calul unui împărat vestit. De veacuri stau în vîrfurile muntelui vrăjit de baba Dochia, care m-a prefăcut într-un stejar. Lovitura dată de tine m-a smuls din pămînt și vraja s-a risipit. Tu ești de acum înaintea stăpînului meu și ce mi-i porunci aceea oi face. Vreau și eu să mă răzbun pentru tot ce mi-a făcut.

Calul avea o șa bătută în pietre scumpe, friu de mătase și copite de argint. De șa era agățat buzduganul și o cărticică, iar în gură ținea un paloș de aur. Mult s-au bucurat Petrea și Ionuț de un asemenea cal. Apoi Petrea a deschis cărticica și aceasta a grăit :

— Du-mă la luptă și, dacă baba Dochia va încerca să te răpună, tu o vei învinge, numai cînd te vei duce pe tărîmul ei, cu ajutorul focului pămîntului.

Petrecut de toți oamenii din sat, Ionuț o porni în lume să caute focul pămîntului. Cînd ajunse la drumul de hotar cu celălalt tărîm, Vîrtej coborî din înalțuri cu rădvanul lui, scoțînd foc pe nări :

— Ce faci, nelegiuitule, unde te duci ? se răsti el la Ionuț. Întoarce-te acasă și cazi la picioarele mamei să te miluiască, să-ți dăruie iertarea ei. Altminteri ia-ți rămas bun de la viață !

— Iată răspunsul meu ! strigă Ionuț și-i repezi lui Vîrtej o lovitură de buzdugan în frunte, omorîndu-l pe loc. Hapsînul se răsuci ca o sfîrlează, apoi începu să se fărîme pînă deveni pulbere. Petrea se apropie de fecioru-su și-i întinse o basma :

— Ține, fătul meu, basmaua asta rămasă de la răposata maică-ta, îl îndemnă el. Cînd îi vrea să-ți amintești de noi, scoate-o din sîn și, de-i vedea-o albă, înseamnă că nu ne paște nici o primejdie și poți merge mai departe în treburile tale. Dar dacă basmaua se va înroși, să știi că în mare primejdie ne zbatem și atunci mai repede ca vîntul să te întorci.

Ionuț își luă rămas bun de la toți și plecă pe tărîmul babei Dochia. A colindat el ținutul vreme îndelungată pînă ce, într-o bună zi, ajunse la marginea unui codru întins. Intră în codru și, ca să-i treacă de urît, începu a doini din frunză. Răsuna codrul de cîntecele lui cu viersul lor de foc de se opreau fermecate dobitoacele să-l asculte. Pînă și soarele își făcea anevoie loc prin desiș ca nu cumva să piardă din dulceața muzicii. Așa de plăcut miroseau florile și iarba și așa de răcoroasă era umbra, că-ți venea să tot trăiești și să nu mai mori.

*Pădure, verde pădure,
Frumos sună viersu-n tine,
Că tot aş hălădui
Şi nu m-aş mai despărţi
De unda izvoarelor,
De mireasma florilor
Şi răcoarea frunzelor.*

A mers Ionuţ pînă ce-a dat soarele-n chindie şi, cînd să iasă dintr-un desiş, a simţit cum îl încolăcesc nişte funii unsuroase. S-a sucit el, s-a învîrtit, dar cu cît se zbătea, cu atît mai rău se încurea. Atunci Ducipal îi zise :

— Stăpîne, după cum văd am căzut în plasa scorpiei negre. Stai locului şi nu te mai osteni, că o să ai mare nevoie de puteri cînd o veni vremea. Strecoară mîna uşurel şi apucă strîns paloşul. La noapte, cînd o intra luna în nori, are să vină scorpia neagră să ne sugă sîngele. Tu te prefă ameţit şi, cînd s-o apropia de noi, retează-i limba din dreapta. În ea fi stă toată puterea.

Ionuţ făcu întocmai şi, venind noaptea, luna intră în nori. Pădurea începu să clocotească de vaiete, de-ţi venea a crede că se sfîrşeşte pămîntul.

— Ce-o mai fi şi asta ? se minună voinicul strîngînd zdravăn paloşul. Ducipal îl lămuri :

— Sînt glasurile fecioarelor prinse de scorpia neagră la rugămintea babei Dochia. Erau hărăzite lui Vîrtej, însă acesta fiind mort, scorpia se răzbună pe ele şi le chinuieşte.

Ionuţ clocotea de mînie. Abia aştepta să se răfuiască. Nu trecu multă vreme şi scorpia începu să urce alene pe plasa de frînghie, păşind cu cele douăsprezece picioare ale ei. Zărindu-l pe voinic, pocitania şuieră din cele trei limbi şi zise :

— Aha, mi-ai căzut în plasă, drăguţule ! Bună răsplată o să capăt de la baba Dochia, dacă îţi fac de petrecanie !

Scorpia căscă o gură cît o şură şi întinse limba din dreapta spre voinic. Cînd îi veni bine, flăcăul trase paloşul din teacă şi harşti ! reteză limba spurcăciunii. Atunci să te ţii, firtate ! Un urlet năprasnic zgudui pămîntul şi din gura scorpiei începu să curgă un sînge negru, amestecat cu pucioasă şi învăluit de fum. După ce se zbătu de cîteva ori, dihania icni şi rămase nemişcată. Funiile se rupseră şi, o dată cu Ionuţ, scăpară din strînsoare şi un cîrd de fete frumoase de-ţi luau ochii. Semănau între ele ca nişte picături de apă, afară de una care le întrecea în frumuseţe pe toate, aşa cum soarele întrece în strălucire stelele de pe cer. Avea

un păr lung pînă în călcîie numai și numai de aur, mijlocelul mlădios ca trestia, fața albă ca laptele și ochii senini ca cerul. Cum o văzu, Ionuț o îndrăgi. Căzu în genunchi înaintea ei și-i spuse :

— Cine-mi ești tu, zîină între zîne ?

— Sînt Bălăuca, fata soarelui, iar suratele mele sînt fetele luceferilor.

— Fără tine, Bălăucă, viața mea nu mai are nici un rost în lume. Îmi ești mai dragă decît lumina ochilor.

Bălăuca zîmbi :

— Uiți, voinicule, că ești pămîntean, iar noi sîntem odraslele cerului ? Și tu îmi ești drag, dar, ca să fiu soția ta, trebuie să iei în stăpînire focul pămîntului, fratele mai mic al tatălui meu. Atunci om fi deopotrivă și m-ai putea lua de nevastă.

Ionuț vru să mai spună ceva, dar fetele se topiră în văzduh ca niște raze, pierzîndu-se în înalturi. Voinicul oftă și scoase basmaua din sîn. De cîte ori o privea, acea basma dată la plecare de tatăl său, simțea cum necăzurile îl părăseau și sufletul i se însenina. Acum însă basmaua era roșie ca para focului, parcă ardea ; semn că în familia sa era mare primejdie.

— Ducipal, căluțul meu ! strigă voinicul sărînd în șa. Trebuie să ne întrerupem călătoria pe acest tărîm. Arată-mi ce poate un cal de neam împărătesc ! Ridică-te pînă în nori și poartă-mă spre casă mai iute ca vîntul, că acolo e primejdia mai mare acum.

— Stăpîne, necheză Ducipal bătînd din copite, ține-te cu nădejde de frîu, că :

*Deasupra pămîntului,
Pe aripa vîntului.
Om zbură, mări, zbură,
Un'te trage inima,
Cu iuțeala gîndului,
Pe aripa dorului.*

Și unde mi se ridicară în văzduh trecînd peste dealuri, munți și cîmpii ca niște năluci, revenind pe tărîmul de unde plecaseră.

În vremea asta, baba Dochia își strînsese cetele de căpcăuni, hotărîtă să zdrobească tot ce i-o ieși în cale. Dar Petrea pusesese să sune buciul și, pe malul Bistriței, se adunase popor cîtă frunză și iarbă. Codrul fremăta de vuiet, valurile Bistriței bolboroseau în spume, pa-loșele luceau, țapoaiile și parii ridicați în sus păreau o pădure uriașă. Voinicii chiuiău :

*Alelei păgînilor,
Alelei hapsînilor,
Greu o să vă mai pălească
Ghioaga noastră voinicească.
Că poporul vrea dreptate,
Nu temnițe ferecate !*

Cînd căpcăunii se apropiară, baba Dochia, care călărea pe o mătură în fruntea lor, strigă :

— La pămînt, ciînilor ! Praful și pulberea să se aleagă din toată adunarea voastră !

— Ciîni sînteți voi, răspunse Petrea, ridicînd ghioaga, că vi-i inima cătrănită și sufletul mișelnic. La pămînt n-om cădea noi, ci voi, păliți de ghioage și sfirtecați de paloșe. Pe ei, fraților !

S-au luptat o zi și o noapte și atîta moarte s-a abătut asupra căpcăunilor, că singele s-a ridicat pînă la genunchi. S-au mai luptat o zi și o noapte și singele ajunsese pînă la brîu, iar după trei zile singele se înălță pînă la git. Văzînd baba Dochia că i-au fost nimiciți căpcăunii se ridică în slăvi și începu să sufle asupra pămîntului vijelii turbate. Scutură trei cojoace și învălmăși peste întinderi nori deși de zăpadă ; mai scutură trei cojoace și zăpada începu să se cearnă în valuri dese. După ce scutură și cele din urmă trei cojoace, viscolul cuprinse întreaga fire, în vârtejuri reci înghețînd totul. Petrea cu ai lui se prefăcură în sloiuri de gheață, iar Bistrița încremenî.

Ionuț, care se apropia de locul bătăliei, simți cum îl cuprind fiorii și pleoapele i se închid, toropindu-l într-un somn greu. Cu cele din urmă puteri, Ducipal îl scutură și zise :

— Ține-ți firea, stăpîne ! Dacă adormi, s-a sfîrșit cu noi.

Cu mare greutate Ionuț deschise ochii. Ducipal se lăsă spre pămînt și, cînd ajunseră lîngă Bistrița, aceasta se rugă :

— Ajută-mă, voinice, să scap de suflarea de gheață a babei Dochia, că și eu te-oi ajuta să iei în stăpînire focul pămîntului. Doboară chiar în fața babei Dochia un munte să fie stavilă și să-mi țină adăpost, să-mi pot dezgheța undele.

Ionuț lovi o stîncă uriașă cu paloșul și ea se cutremură. Apoi o mai lovi o dată și abia atunci se prăvăli ca un copac. Undele Bistriței se dezghețară, începură să clocotească și din ele ieși focul pămîntului care vorbi cu glas de tunet :

— Îți mulțumesc, voinicule, că m-ai adus deasupra. De cînd mă zvîrcoleam pe acest tărîm legat în lanțuri de baba Dochia !

Răsuflarea focului pămîntului era așa de fierbinte că baba Dochia simți că se topește ca ceara. Căzută la pămînt începu să blesteme, gemînd :

— Arde inima în mine, simt că mor !

Cu mare greutate se trase în adâncurile pământului și se puse pe bolit. Voinicii lui Petrea, scăpați și ei de puterea babei, se treziră din îngheț.

Focul pământului vorbi mai departe :

— De acum, voinicule, sînt în slujba ta și ce mi-i porunci aceea oi face. Numai că am și eu metehnele mele. Nu pot locui decît într-un palat cu turnuri așa de înalte încît, urcîndu-te în vîrfurile lor, să poți vedea orice colț de țară. Și să mai știi că nu pot merge decît călare pe un bidiviu cu 300 de capete, 30 de aripi și o putere cît 30 000 de cai năzdrăvani. El se află închis într-o peșteră. Cine-l scoate la lumină îmi va deveni frate de cruce și vom putea fi amîndoi de folos oamenilor. Pînă atunci s-auziți de bine ! Și se făcu nevăzut în apă lăsînd în urmă doar o diră de spună.

„Acu-i acu, gîndi Ionuț necăjit. Cum o să fac eu singur atîtea minunății ? Nu mă țin curelele, firtate !“

— Nu ești singur, vorbi Ducipal, ia privește !

Ionuț se uită spre codru și văzu cum de acolo veneau voinicii lui Petrea. Mare bucurie a fost pe capul lor cînd s-au întîlnit ! În drum spărseseră tennîța în care zăceau, împreună cu alți osîndiți, Ilie și Culai, închiși de baba Dochia drept răzbunare pentru că Ionuț îl omorîse pe Virtej. După atîtea necazuri, familia fierarului Petrea se afla iarăși laolaltă.

Cînd Ionuț sfîrși de povestit prin cîte trecuse, Petrea le vorbi astfel oamenilor :

— Iaca a venit vremea să facem palatul focului pământului. Eu cu feciorii mei vom aduce calul din peșteră, iar voi ceilalți veți lucra ce vă pricepeți mai bine : care-i zidar zidărie, care-i dulgher dulgherie și așa mai departe. Spor la muncă !

Și s-au apucat oamenii de lucru muncind din zori și pînă-n noapte. Foalele suflau, ciocanele băteau, iar zidurile se ridicau vîzînd cu ochii. După multe zile și nopți de muncă, palatul a fost gata. Calul de oțel adus de Ionuț, sculpitor ca o rază de lună, își aștepta călărețul. Ionuț sună din buciuri și focul pământului ieși din unde, intră în palat, sări pe cal și începu a chiui :

*Calule, căluțul meu,
Zboară-n lume ca un zmeu,
Du-mi lumina minunată
Și-n cea mai săracă vatră,
Să răsară mii și mii*

*De luceferi aurii.
Hi, căluțule, hi, hi,
Zboară și nu te opri !*

În uralele poporului, focul pământului intră peste tot să aducă strălucirea unei vieți cum n-a mai fost. În vreme ce steluțele de foc alergau peste întinsuri, din văzduh se lăsă lin pe pământ un fluture roșu, dantelat pe marginile aripioarelor cu un șirag de mărgăritare. Era Bălăuca prefăcută în fluture și purtată de zefir. Glasul ei argintiu îngina cîntecul :

*Primăvară, primăvară,
Pe pământ ușor coboară,
Peste cîmpuri și ponoară
Zboară, primăvară, zboară !
Topește zăpezile,
Gătește livezile,
Mină vijeliile
Dezmorțind cîmpiile.
Înverzind vilcelele,
Adă păsărelele,
Și din zori și pînă-n seară,
Drăguliță primăvară,
Cîntă bucuria-n țară.*

Pe măsură ce Bălăuca se apropia, norii se împrăștiiau, zăpezile se topeau, mugurii plesneau și din brazdă răsărea colțul ierbii. Cînd ajunse lîngă Ionuț, fluturele luă chipul Bălăucăi, iar zefirul se preschimbă într-un cal alb, strălucitor ca argintul. Voinicul o strînse pe fată la piept cu dor și pe loc se hotărî sorocul nunții. A fost o nuntă de pomină. În fruntea mesei stăteau mirii, la dreapta mirilor, Petrea, bucuros ca nimeni altul că e socru mare, iar la stînga, soarele, care cît era el de soare, a trebuit să se mulțumească fie și cu rolul de socru mic. Nunta a ținut șapte zile și șapte nopți, iar codrii huiiau de cîntece și chiote de veselie.

Baba Dochia n-a mai putut răbda petrecerea nuntașilor și, șontic, șontic, a ieșit de sub pământ și s-a suit pe munte să vadă ce se petrece în vale. Dar a fost învăluită de lumina focului pământului și prefăcută într-o stîncă ; dar și aceea a fost mistuită, cu trecerea vremii, de vînturi și de ploii, încît nici urmă nu se mai cunoaște.

CALEA PĂCURARILOR

Văzînd sultanul că nu e chip să-l prindă pe Ștefan cel Mare, s-a sfătuit cu cei din preajma sa, ca, recurgînd la un vicleșug, să-l facă pe domn să se arate acolo unde le venea turcilor mai bine. A trimis o ceată de osmanlii, în ascuns, s-o prindă pe soția acestuia și s-o aducă în fața sa. Socoteala părea bine gîndită : aflînd de pățania doamnei sale, voievodul va încerca s-o salveze și atunci, turcii, fiind cîtă frunză și iarbă, vor izbuti să-l învingă.

Numai că n-a fost să fie așa. Tunete și trăsnete înfricoșătoare țîșnind din pîrtecul greu și întunecat al norilor, revărsînd puhoai de apă, s-au așezat în calea dușmanilor. Poate nu vă vine să credeți, dar în timp ce turcii abia înaintau prin năvălirea de ape, drumul în fața doamnei lui Ștefan era neted ca-n palmă. Ca și cum vitregia naturii nu era destulă, pe neașteptate, pîlcul de turci fu încercuit de niște ciobani care-și pășteau mioarele prin acele locuri. Să fi văzut ce ghioage mari aveau ! Un om zdravăn abia de le putea ridica. În mîinile lor însă păreau niște jucării. Dintre mioare, răsăriră dulăi mari și lățoși. Simțiseră miros de străini și începuseră a hămăi îngrozitor. Se năpustiră asupra pîlcului de turci, încolțindu-i din toate părțile. Apoi porniră a vijii și ghioagele mînuite de ciobani, izbind necruțător că, în curînd, nu mai rămase nici urmă de turc. Ostenită de drum, doamna lui Ștefan se opri puțin să-și tragă sufletul. Uimită, se frecă la ochi, dîndu-și seama că nu mai este în primejdie. Ce să se fi întîmplat oare ? Privind cu atenție împrejur, observă, nu prea departe de unde poposise, niște mogîldețe. O luă într-acolo. Îi ieșiră în întîmpinare dulăii ciobanilor. Aceeași dulăi care băgaseră spaima în ceata de turci, dar care acum se arătau prietenoși.

Cu sfială, se apropiară și ciobanii. Văzînd-o ostenită, se grăbiră să-i ofere loc de odihnă și, cît ai clipi din ochi, o mămăligă uriașă prinse a se încheaga într-un ceaun mare, așezat pe niște pirostii deasupra focului ce-și juca flăcările sub acel vas. Doamna le mulțumi pentru ospitalitate și mai ales că-și primejduseră viața pentru ea. Ciobanii rămaseră uluiți descoperind în pumnul strîns al tinerei femei sticlirea unui pumnal. Nemaiașteptînd să fie descusută, fie chiar pe departe, aceasta le spuse :

— Vă datorez viața. Dacă totuși vrăjmașii m-ar fi ajuns, înainte ca ei să pună mîna pe mine, mi-aș fi împlîntat acest pumnal în inimă.

— După hotărîrea din glasul femeii, ciobanii își închipuiră groaznicul sfîrșit și se cutremurară.

— Poate, nu peste multă vreme, veți afla cine sînt. Deocamdată vă sînt recunoscătoare pentru că mi-ați salvat viața.

Apoi a dispărut dintre ciobani tot așa cum se ivise. Ștefan, prin iscoade pricepute, reuși și de această dată să-l atragă într-o capcană pe sultan. Pașa intrase la bănuieli. Ce să se fi întîmplat cu oamenii săi trimiși s-o răpească pe soția domnului? O presimțire neagră i se înfipse în creier. Și de data aceasta, ghiaurii se arătaseră mai vicleni decît își închipuiseră. De cîte ori armata sa nu fusese lovită cu iuțeala fulgerului și mînia trăsnetului de oștenii lui Ștefan?! Pînă să se dezmeticească, dispăreau în adîncul codrilor ca apoi să lovească necruțător cînd te așteptai mai puțin. De data aceasta însă va pune capăt tuturor umilințelor pe care i le pricinuiseră acest ghiaur, care-i sta-n coastă ca un ghimpe. Aflînd că Ștefan chibzuiseră să se retragă în munți, să ciștige timp și să-și adune oaste, pașa se îndreptă în grabă cu gînd să-l prindă.

Dar, în timp ce-și odihnea armata între două dealuri împădurite, la miezul nopții, cînd somnul e mai dulce, pașa și armata se treziră înconjurați. A urmat luptă grea. Osmanlîii se băteau cu disperarea celor condamnați la pieire. Ștefan și oștenii, cu dragostea de rîu și de ram în inimi, luptau fără teamă de moarte. A curs mult sînge în noaptea aceea. În vîlmășagul luptei, turcilor li se părea că trunchiurile copacilor prind viață, iar crengile au brațe slobozitoare de săgeți ce aduceau spaimă și moarte. Stelele din depărtări — bulgări de foc revărsîndu-se asupra-le. Ștefan însuși, cu ghioaga și paloșul, răspîndea teama și pieirea pe unde trecea.

Cădeau dușmanii ca arborii loviți de năprasnice securi. Fulge-
rau săbiile, trosneau ghioagele și buzduganele. Strigătele se izbeau de copacii pădurii întorcîndu-se mai înfricoșătoare asupra turcilor. Puțini dușmani au scăpat atunci. Isprăvind, Ștefan grăbea să se întoarcă în cetatea Sucevei. Era îngrijorat de soarta doamnei sale. Mare i-a fost bucuria doamnei văzîndu-l și de această dată biruitor. Aflînd despre pățania soatei sale, Ștefan dădu grabnică poruncă să fie aflați voinicii care făcuseră o așa ispravă și aduși în fața sa. Drept mulțumire, Ștefan a dăruit acelor ciobani pămînt cît au cuprins cu privirea, pe care să-l apere și pe care să-și crească mioarele. Locul acela, de atunci, s-a chemat drumul Păcurarilor. Acolo s-a întemeiat mai tîrziu frumosul și marele oraș ce-i spune Iași. În amintirea vitejilor ciobani, unei străzi, undeva la marginea orașului, i s-a dat numele de Strada Păcurarilor. Această stradă există și astăzi.

BRAN VOINICUL

În cei aproape cincizeci de ani cît a fost domn al Moldovei, puține i-au fost clipele de tihnă lui Ștefan cel Mare. A trebuit să se afle cu ochii țintă la hotare și cu brațul mereu pe mînerul sabiei. Biata Moldovă era rîvnită nu numai de turci. Boierii, sătui să se tot împotrivescă osmanliilor, începuseră a-l sfătui pe domn să cumpere pacea, plătind, în schimb, tributul cerut de Poarta otomană. Tare se mînia domnul pe sfetnicii săi și-i fulgera cu privirea. Se făceau atunci mici în fața domnului și își plecau rușinați privirile. De fapt, nu pacea țării era grija ce nu le dădea tihnă boierilor, ci propria viață și-o temeau. Domnul simțea aceasta și le-o zicea de-a dreptul, că tăceau boierii fără să mai scoată o vorbă. Pe față nu îndrăznea unul să-l înfrunte pe domn care, cum spune cronica, „era iute la mînie și vărsătoriu de sînge nevinovat“. Dar de cîrtit cîrteau. Ba că domnul nu mai are vloga de altădată, ba că venise timpul ca țara să se bucure de liniște. Pe mulți îi scurtase de cap. Simțind cumva că domnul începuse a-și simți vîrsta povară, nu numai boierii, dar și turcii deveniseră din cale afară de îndrăzneți. În vinele domnului mai clocotea încă sîngele. Atîta timp cît va putea ține paloș și buzdugan în mîini dușmanii au a se teme. Mahomedanii știau și ei prea bine aceasta și totuși... Lăcomia e o boală care nu se împacă deloc cu spiritul prevăzător. Așa că, din ce în ce mai des, cete de osmanlii prădau și pîrjoleau o sumedenie de ținuturi de la Dunăre, socotite de ei lipsite de apărare. Odată, înaintînd cîteva cete mai către părțile Tecuciului, jefuind satele, domnul s-a supărat așa de tare, că a luat degrabă hotărîrea de a nu lăsa nepedepsită exemplar o asemenea faptă. Dădu porunci ca bătrîinii, femeile și copiii din sudul Moldovei să se adăpostească în munți. Cei în stare să țină o armă în mînă să vină degrabă, căci Moldova e în grea cumpănă. Aflînd turcii că oamenii domnului cutreieră codrii, dealurile și munții să strîngă oștire, își puseră în gînd să-l piardă.

Și cînd se îndrepta Ștefan, prin păduri, spre tîrgul Nicorești, că o ceată de dușmani îi ațîne calea pe culmea unui deal. Vesădus-o feciorul unui pădurar pe nume Bran care, cunoscînd domn, se apropie de el și îi zise :

— Măria-Ta, te știm că ești viteaz fără pereche, fi cutreierînd codrii, drumul și gîndurile te vor fi s' a te ruga să mergi la bordeiul tatii, să te odihnești s' firea. Cît despre vrăjmașii ce te așteaptă pe culme a-i lăsa în seama noastră.

Înduioșat, Ștefan îl mîngîie pe creștet. Simți puteri noi urcîndu-i în sînge. Moldova nu poate fi îngenuncheată cîtă vreme se sprijină pe așa oameni. Domnul a ascultat rugămîntea voinicului și, luînd-o prin deșîșul codrului, la puțină vreme ajunsese la bordeiul pădurarului. Bătrînul pădurar a fost tare mîndru să-l aibă de oaspete pe însuși domnul Moldovei. A pregătit pe dată vînat proaspăt și s-a găsit și un cotnărel vechi, cum îi plăcea uneori lui Ștefan, cînd treburile domniei îi lăsau clipe de răgaz. Au vorbit ei de unele și de altele, dar cel mai adesea venea în discuție ce trebuie făcut să scape Moldova de lăcomia turcilor. Pe seară, odată cu ivirea în nemărginirea cerului a licărului stelelor, iată că apar, din adîncul codrului, Bran și ceata de voinici care-și luaseră în seamă pedepsirea dușmanilor. Domnul se bucură. O lumină intensă răzbătea printre genele dese ale lui Ștefan. Se vedea că era nerăbdător să afle cele întîmplate. Ghicindu-i parcă gîndul, Bran își trase răsufleta și începu a povesti :

— Măria-ta, am ocolit puțin, ca să nu prindă osmanlîii de veste, și ne-am oprit undeva, în apropiere de culmea dealului, de unde puteam vedea totul fără a putea însă fi văzuți. Pesemne, în așteptarea măriei-tale, căpetenia, înveșmîntată în straie cusute cu fir de aur, scruta depărtarea. Deodată m-a văzut. Un semn scurt și turcii din preajmă-i, în goana cailor, s-au năpustit în direcția noastră. Dînd călcîie bidiviilor noștri, am izbutit să ne pierdem în deșîșul pădurii. Brusc, vrăjmașul se opri și, cu teamă, începu a cerceta împrejur.

Ștefan asculta cu plăcere istorisirea voinicului, dar și cu o anume curiozitate, trădată de strălucirea tot mai vie a ochilor.

— Și cum spuneam, măria-ta, ajung osmanlîii la marginea codrului. Noi nicăieri. De după trunchiurile copacilor le urmăream orice mișcare. Pentru a-i întărița am început a slobozi, din mai multe părți deodată, săgeți asupra lor. Și cum ne așteptam, au mușcat momeala. Înfuriați de hărțuiala noastră, fără nici o prevedere, s-au năpustit în adîncul pădurii. Cînd ne-a venit mai bine, am dat drumul la o ploaie de săgeți și, pînă să se dezmeticească ei bine, i-am prins ca într-un clește. După vreo două ceasuri de încheștare, pe viață și moarte, am terminat treaba. N-a mai rămas sămînță de turc.

Cum termină Bran istorisirea, Ștefan îl îmbrățișă și-l sărută pe amîndoi obraji. Apoi, fiindcă voia să vadă cu ochii săi cele întîmplate, merse și, nu mică-i fu mirarea cînd văzu cum o mînă de voinici prăpăduise mulțimea aceea de nepoftiți. La întoarcere, se zice că Ștefan ar fi scris cu mîna lui pe o stîncă uriașă, care se află și astăzi pe jumătate îngropată, toată istoria petrecută, și a scris-o în slove vechi, încît cei cărturari o citeau cu grai frumos pînă mai ieri. Și cum turcii tot nu

s-au potolit și au năvălit altădată în număr și mai mare, Ștefan l-a pus pe Bran în fruntea altor cete de voinici. Au urmat lupte crîncene. Se întunecase cerul de ploaia săgeților, slobozite de o parte și de alta. Bran se afla mereu în preajma lui Ștefan. Spun cei care l-au văzut pe cîmpul de luptă că Bran semăna groază și moarte în rîndul dușmanilor.

A curs mult sînge. Turbane, cîtă frunză și iarbă, au rămas pe totdeauna în pămîntul Moldovei. Terminîndu-se măcelul, se lăsă iar pacea în țară. Pace scurtă, dar bine venită. Oamenii ieșeau în răspîntii, cu pîine și sare, să-i mulțumească voievodului că scăpase țara de lăcomia fără margine a turcilor. Pe unde trecea Ștefan, înflorea speranța și bucuria de viață. El nu uita să răsplătească pe cei ce-l slujiseră cu credință, după cum nu pregeta să pedepsească aspru trădarea sau reaua credință dovedită. Dacă oamenii cinstiți și cu dragoste de țară se bucurau de bunătatea voievodului și-i înălțau cuvinte de mărire și slavă, în schimb, boierii haini ori cu gînduri ascunse tremurau ori de cîte ori fulgerul privirii acestuia se abătea asupra lor. Se spune că, pentru isprăvile sale, domnul Ștefan i-a dat drept răsplată atîta pămînt cît a fost în stare să cuprindă cu ochii. Din neamul lui se trage obștea satului Braniște, la răsărit de tîrgul Nicoreștilor.

FOȘNETUL PADURII

La cei optzeci de ani ai săi, moș Țugu se ținea încă bine. În căsuța lui de la marginea satului își încropise o gospodărioară și, pe sfoara de pămînt de alături, semăna, pentru porc, dovleci și pentru el zarzavaturi. Îl vedeam adeseori prășind, udînd grădina, sau cîsînd, dimineata, pe rouă, iarbă pentru văcuța nu prea arătoasă, dar cuminte și supusă, ce păștea, legată de un țaruș, pe marginea șanțurilor. Moșul își făcea treburile tacticos, cu socoteală și, de pe urma muncii și a vieții bine orînduite, n-auzisem să fie vreodată bolnav.

— Cînd oi zăcea, spunea adeseori, înseamnă că am apucat-o pe drumul fără întoarcere. Pînă atunci o să mai curgă multă apă pe Bahlui.

Vorbea cu șiretenie, clipind cu înțeles din ochii care lăcrimau cînd soarele strălucea prea tare și trebuia să-și pună palma streășină la frunte.

Avea o casă de copii, acum gospodari pe la casele lor, și de cînd îi murise baba, nu de puține ori fusese îndemnat să se oploșească pe la vreun urmaș, care l-ar fi primit cu brațele deschise pentru că era harnic și, în afară de asta, un povestitor rar întîlnit. Văzuse și petrecute multe în lunga lui viață și-i plăcea să-și depene amintirile. Ca să se pornească, avea nevoie de un impuls din afară, cum ar fi goana unui cal, un asfințit de soare, o ploaie de vară cu fulgere și trăsnete...

Într-o seară, împreună cu alți copii din sat, îi făcusem o vizită cu gîndul că o să mă aleg cu ceva. În afară de darul de povestitor, bătrînul știa să cînte din gură și din fluier cîntece vechi despre haiduci, sau despre frumusețile codrului din care, pe cînd era flăcău, rupea o frunză și-și vărsă focul într-o doină tărăganată.

Cînd am sosit, moșul își mulgea văcuța, pufăind alene dintr-o lulea veche, moștenită — se zice — de la un haiduc, numit Coroi. De multe ori îl rugasem să ne povestească ceva despre el, însă îl nime-ream în momente nepotrivite; nu se iscase încă buna dispoziție.

— I-o veni și lui vremea, spunea moșul, dar acum nu mă simt în stare să-mi slobozesc sacul.

În seara aceea, moșul își termină treburile degrabă, se ospătă cu mămăligă și lapte fierț în ceaun, iar nouă ne dădu cîțiva harbuji culeși chiar atunci. După ce ne-am potolit, ne-am așezat în jurul lui pe prispă și am așteptat. Moșul era gînditor, privea din cînd în cînd la sutele de lumini ale Iașului, care se pierdeau printre văioage. Căldura se risipise, dinspre Repedea venea un aer rece, înmiresmat iar sus, pe boltă, luna luneca încet printre nori. Apoi deodată, cu mișcări domoale, începu să foșnească pădurea și foșnetul ei, cînd mai lin, cînd în rafale, se învîrtejea cu strigătele ciudate ale păsărilor de noapte. Moșul își ciocăni luleaua de coada coasei rezemată de perete, o aprinse și tuși adînc.

„Cred că i-a venit inspirația“, mi-am zis bucuros și m-am strîns mai aproape de ceilalți copii. Moșul înțelese că l-am ghicit, se scărpină în barbă și începu :

— Auziți cum foșnește pădurea. Foșnetul ei glăsuiește, cui știe s-o înțeleagă, despre oameni și întîmplări petrecute și uitate. Coroi nu era o namilă de bărbat, cum credeau unii, în stare să ducă în spate un bou sau să fărîme în pumni o stîncă. Era mărunt, subțirel, întunecat la față, cu niște ochi ageri, aprinși, în stare să te sfredelească în străfundurile sufletului. Călărea ca nimeni altul, trăgea cu pistoalele fără greș și mînuia pumnalul cu o îndemînare drăcească. Toate aceste însușiri băgaseră groaza în ciocoi, însă, după mîntea mea, însușirea lui cea mai de preț era istețimea. Datorită istețimii ieșea din toate încurcăturile,

pătrundea în conace, păcălea poterile care-l urmăreau zi și noapte. Se puneau pe capul lui premii, se organizau hăituri cu zeci de jandarmi, i se puneau capcane, însă el ieșea cu bine din toate. Oamenii se minunau de isprăvile lui și-i ieșise vorba că are în stăpânire iarba fiarelor, cu care descuria ușile, fărăima porțile închisorilor, orbea poterile.

Nu departe de aici, țăranii din satul Pîrloagele se judecau cu boierul Spînu pentru imașul satului. Hapsînul căuta să le ia imașul, sau, dacă voiau să-l păstreze, să-i plătească cîteva mii de galbeni. Satul era sărac, oamenii abia își duceau zilele și pierderea imașului ar fi însemnat pentru ei cea mai cumplită năpastă.

În timpul procesului, toate ziarele scriau pe pagini întregi despre încercuirea lui Coroi și a haiducilor săi în pădurea Strunga și sărmanii se întrebau dacă nu cumva îi sunase haiducului ceasul de pe urmă. În Pîrloagele delegația răzeșilor se întorsese înfrîntă de la proces. Cîștigase boierul, iar moș Precup cu ai săi se oprise la cîrciuma lui Covrig, să-și aline necazul. Cîrciuma era pustie la vremea aceea, doar Bădoi, lăutarul, scîrțîia a pagubă din scripcă cu ochii ațintiți spre ușă, doar i-o cădea vreun mușteriu.

— Va să zică v-a răpus, își dădu Covrig cu părerea, ce să-i faci ? Nu te poți pune cu boierii ; ei se trag de brîu cu stăpînirea și pot angaja pe cei mai mari avocați. Voi pe cine l-ați avut ca avocat ?

— Pe Măndilă, oftă moș Precup. S-a bătut sărmanul cît zece, dar degeaba. Boierul avea ca avocat pe Spirea, decanul baroului, asistat de trei avocați mai tineri, pe care nu-i cunosc. Au înșirat pe masă o grămadă de hîrtii, au sucit-o și învîrtit-o vreme de șase ceasuri, de ni se făcuse capul morișcă.

— E dat naibii Spirea ! — se minună Covrig, ștergînd tejgheaua cu șorțul — e în stare să te scoată basma curată și după un omor.

Covrig începu să depene povestea unuia Zavără, iar Bădoi, făcîndu-i-se lehamite că nu apărea nici un mușteriu ca lumea, se apropie de masa răzeșilor. Nu se putea aștepta la cine știe ce de la ei, însă cu vreo cîteva stacane de rachiu tot se alegea.

— Mai ducă-se necazurile pe pustii, holbă el ochii, că doar sîntem sătui de ele, nu ne slăbesc nici în mormînt. Ce-ați zice de-o cîntare care să vă meargă la inimă ?

Scîrțîi din scripcă să-i potrivească sunetul și începu :

Amar de viața amară,
Că mă fierbe-n foc și pară,
Și pe ploaie, și pe soare,
Și pe vînt și pe ninsoare...

Răzeșii ascultau cu ochii ridicați în tavan, clătînînd capetele cărunte în ritmul cîntecului, în vreme ce Covrig se proțăpise în mijlocul cîrciumei, cu mîinile în șolduri, bițiindu-se și strigînd din cînd în cînd : „Zi-i, măi !“

Cîrciuma se umplea, aflaseră oamenii de întoarcerea delegației și, cînd auziră de rezultatul procesului, îi cuprinse jalea. Începură să însoțească cu glasurile lor cîntecul, însă erau așa de cătrăniți că larma, în loc să fie veselă, se transformase într-un fel de bocet. În timp ce căscău gurile să slobozească vorbele cîntecului, în mintea lor apăreau urmările lăcomiei lui Spînu : vite jigărite neavînd de unde paște un smoc de iarbă, copii flămînzi, bătrîni și tineri supti de vlagă. Pentru ei imașul era ca inima omului care îi dă puterea să trăiască.

Atunci ușa cîrciumii se deschise, izbită de perete și, în cadrul ei apărură Coroi. Era îmbrăcat cu un dolman roșu, cu nădragii viriți în cizme de iuft, încins c-un chimir lat, de piele, de care stăteau agățate două pistoale. De sub căciula țuguiață, cu pană de vultur, ochii îi scăpărau ca doi cărbuni aprinși.

— Sară bună, gospodari, tună glasul lui, bucuroși de oaspeți ?

Oamenii îl priveau cu ochii înlăcrimați ; erau bucuroși că scăpase de poteră, însă bucuria le era umbrită de necazul cu imașul. Haiducul simți cum stău lucrurile și se duse întins la moș Precup pe care-l cunoștea de pe cînd pășteau împreună oile lui Spînu.

— Care-i necazul ? îl întrebă.

Moșul își depănă povestea, iar Coroi, după cum îi era obiceiul, nu-și găsea astîmpăr : învîrtea pistoalele, trăgea pumnalul din cizmă și-l privea la lumina lămpii, scrișnea din dinți. Cînd află totul, zise :

— Va să zică boierului i s-a făcut de galbeni. Galbeni vrea, galbeni o să primească !

— De unde, omule ? se văicări moș Precup, că sîntem săraci lipiți.

— De la mine ! rînji Coroi și dinții săi albi sclipiră. Mergeți la boier și cereți să vă păsuiască o lună. Dacă vrea dobîndă, cum îi e obiceiul, nu vă zgîrciți, are balta peste !

Vorbele haiducului aprinseră nădejdea în inimi și frunțile oamenilor se înseninară. Coroi, ca să nu facă treaba pe jumătate, își chemă tovarășii, înăuntru și, după ce tocmi străjile, izbi pe tejghea o pungă plină și-i zise lui Covrig :

— În seara asta am chef să petrecem. Taie un porc, jumulește cîteva găini și vezi, fă ca vinul să curgă mereu în oale ! Dar nu poșîrcă, ci vin adevărat, înțelesu-m-ai ?

— Dar ce sărbătorim, haiducule, glumi moș Precup, ori ți-o fi fătat vaca ?

— O să fete și încă un vițel de aur ! rîse Coroi și izbi o stacană de podele făcînd-o fărîme.

Boierul Spînu era mulțumit, amînase preluarea imașului cu o chirie grasă. Numai că nu avea încredere în țărani. De unde aveau ei atîția bani ? Nu s-ar fi învoit nici în ruptul capului să-i păsuiască, însă era la strîmtoare : ochise moara mecanică a unui scăpătat și, ca să pună mîna pe ea, ceea ce lua pe imaș îi cădea numai bine.

Tăbărdău, vechilul, își făcea de lucru cu registrele moșiei și boierul îl întrebă :

— Ce zici de afacerea încheiată cu țăranii ?

— E bună și meșteșugit adusă din condei, își dădu el cu părerea ; un bob zăbavă și vă cade moara în palmă ca un măr copt.

Boierul era de aceeași părere și, ca să scape de îndoieli, îl scormoni pe vechil în legătură cu contractul. Oare țăranii or să-i dea banii la timp ?

Tăbărdău știa el ce știa că făcu cu ochiul și zise :

— Dacă țăranii sînt flămînzi și zdrențuroși, au ajuns în starea asta pentru că sînt lacomi de pămînt. Își rup bucățica de la gură să-și rotunjească ogoarele, și dacă domnul șef de post le-ar face percheziție, ar vedea că mindirele lor murdare au bumăști în loc de paie.

— S-ar putea, îl aprobă boierul, căruia îi venise inima la loc, la urma urmei, dacă nu plătesc la timp, cunoști legea, pot să le cer despăgubiri și imașul îl pot vinde ; am auzit că boierul Mitrică se interesează de el.

Nu-și sfîrși bine vorba și Ivghenie, paznicul, invalid de război, care vorbea gîjiit, pentru că-i intrase o schijă în gît, intră în cancelarie și zise, bîlbîindu-se :

— Coa-coa-coa-ne, ai o scrisoare.

— De la cine ?

— De-de-de la Coroi !

— Cum ?

— Cu-cu-cum ați auzit...

Boierul se necăji, iar Tăbărdău îngălbeni. Haiducul dăduse de multe ori tîrcoale moșiei, însă nu făcuse nici o pagubă, atacase moșiile învecinate. „La mine a mîncat o piine, își zicea boierul, n-o fi atît de nerecunoscător, să mă prade. Dacă are nevoie de-un hatîr, să-mi ceară și-om vedea.“

Haiducul își schimbase purtarea, probabil era supărat de ceva, dacă îndrăznea, ziua nămiaza mare, să-l amenințe cu scrisori. Desfăcu scrisoarea și citi :

Coane Spînu,

Nu ți-am scris pînă acum, că n-am avut timp, însă, cum n-am cine știe ce treabă și mă odihnesc după necazurile din pădurea Strunga, chitesc că a venit vremea să ne socotim pentru cît te-am slujit.

După adîncă chibzuială, am hotărît că-mi datorezi zece pungi de galbeni și ceva pe deasupra, că te-am păsuît și nu ți i-am cerut la timp. Așa că fă bine de pregătește banii și așteaptă-mă. O să vin în ospeție la treisprezece iulie, ceasurile patru după-amiază, să iau ce mi se cuvine.

Cred că n-o să fii contra și n-o să aduci la cunoștință jandarmilor despre ceea ce ți-am scris, de faci așa, pun foc conacului și pe domnia ta te spînzur de frasinul din curte, unde bunicul domniei tale, paharnicul Spînu, își punea robii la cazne.

S-auzim de bine,

COROI.

— Auzi îndrăzneală ! spumegă boierul, o să-l fac pe bandit să muște țărîna, să se tăvălească prin tină, să-mi lingă cizmele ! Ce, se crede într-o țară fără stăpîn, fără autorități ? Citește și tu, Tăbărdău, și spune-ți părerea cinstit și fără teamă !

Pe măsură ce citea, Tăbărdău făcea fețe-fețe, vorba îi încremenea în gît și ochii i se holbară de spaimă. Îl văzuse într-o noapte pe Coroi, urmărit de poteră. Haiducul zbura pe un cal alb ca o nălucă, fără să-i pese de gloanțele care-i vijîiau pe la urechi. Într-o mîină ținea un pistol din care trăgea în răstimpuri, iar în chimir se zărea plăseaua cuțitului, pe care, dacă îl arunca, lovea și-o muscă în zbor. Văzîndu-l înmărmurit, boierul îl îmboldi :

— Ce-ai rămas stană de piatră, vorbește odată !

Tăbărdău scutură din cap și zise :

— După părerea mea, cucoane, cu Coroi nu-i de glumit, trebuie să-i faci pe voie. E mai de preț viața domniei tale decît toate averile din lume.

— Asta se va vedea ! scrișni boierul și se duse întins la oraș, la colonelul Zărnescu, comandantul jandarmeriei. Acesta îi ascultă păsul și zise :

— Îl urmăresc pe netrebnic de ani de zile și-i cunosc toate me-
tehnene. Afacerea dumitale cade numai bine, cred că a venit timpul să-l
înșfac !

★

Boierul își petrecea timpul jucându-se cu pungile cu galbeni. Dacă
haiducul voia să le simtă mirosul, n-avea decît, el o să i le înșiruie pe
masă și, pentru fiecare pungă, o să-l trăsnească pe haiduc cu buzduganul
în creștet ; era un buzdugan vechi, moștenit de la paharnic. După fie-
care lovitură o să-l întrebe pe bandit : „Ia, vezi, bă, n-am greșit, e a
șasea pungă sau a șaptea ?“

Marinescu, maiorul de jandarmi, sosit la conac, rîdea cu hohote
trăgînd dintr-o țigară scumpă și dînd peste cap un pahar de vin după
altul.

— Trebuie neapărat, se lăuda el, să-l pun să joace ursul, cum am
văzut la iarmaroc. Pentru asta o să-l așez cu tălpile goale pe o tablă
înroșită în foc.

Prin conac mișunau jandarmii, polițiștii în civil și vechilii, scoto-
cînd toate ungherele ca nu cumva haiducul, cu șiretenia-i știută, să se
fi strecurat înăuntru. Afară, conacul era înconjurat și, în frasinul din
curte, un polițist cerceta împrejurimile cu binoclul.

Tăbărdău, care stătea la poarta conacului împreună cu cîțiva jan-
darmi, nu era în apele lui. Se foia de colo-colo și-și insemna în gînd
drumul pe unde, în caz de nevoie, o putea lua la sănătoasa. Un jandarm
mustăcios, care rodea un cîrnat, zise :

— Numai de-ar veni, altfel păcat de atîta tărăboi !

— De venit vine, n-avea grijă, mormăi Tăbărdău; cuvîntul lui
Coroi e lege. Numai că nu-mi dă prin minte cum o să înfrunte atîția
polițiști și jandarmi.

Mayorul Marinescu, care își făcea rondul însoțit de doi ofițeri, se
uită la ceas :

— E trei fără un sfert, preciză el, se apropie distracția.

— Se vede ceva pe șosea ! strigă polițistul din copac potrivitându-și
binoclul.

— Ce ? se interesă maiorul, care, cu tot aerul său fălos, se schim-
base la față.

— Un rădvan însoțit de călăreți.

— Dă alarma, îi ordonă maiorul mustăciosului.

Acesta scoase un țignal, șuieră într-un fel anumit și jandarmii se
adunară în fața porții și luară poziția de tragere. Rădvanul se apropia
tot mai mult și polițistul cu binoclul zise dezamăgit :

— Sînt jandarmi !

— Mi-am închipuit, îi veni inima la loc maiorului, nu-i încă ora patru.

Rădvanul opri în fața porții și din el coborî un colonel elegant, cu barbă și ochelari negri. Maiorul dădu raportul și colonelul trecu în revistă unitatea de jandarmi și polițiști. Apoi pufni supărat :

— Așa v-ați pregătit să-l întâmpinați pe bandit ? Credeți că o să vină cu muzică militară, ca la paradă, și o să vă întindă mîinile supus să-i puneți cătușele ?

— Domnule colonel, se fistici maiorul, noi...

— Nu mă interesează palavrele dumitale, timpul e prea scurt să-l pierdem cu fleacuri și văicăreli. V-ați gîndit că banditul ar putea să incendieze conacul ? Ia să facem unele cercetări...

Și inspectă cu de-amănuntul zidurile, ușile și ferestrele.

— Aici e bine ! zise colonelul, dumneata, maiorule, ține sub observație totul, să nu intre și să nu iasă din conac nici pasărea. Eu mă duc să cercetez ce e pe dinăuntru.

Boierul Spînu nu-și mai încăpea în piele de bucurie. Maiorul Marinescu era un găgăuță. De atîtea ori îi scăpase banditul printre degete. Cu colonelul nu era de glumit, avea stofă.

Îl pofti în casă, făcîndu-i temeneli și întrebîndu-l dacă, după greutățile drumului, n-a flămînzit... Apoi adăugă :

— I-am poruncit Aglaiei să încropească o gustărie, masa mare are loc după ce-i venim banditului de hac.

— Să termin cercetarea, se împotrivi colonelul, datoria înainte de toate.

Însoțit numai de boier, colonelul trecu prin toate încăperile, scotoci dulapurile și chiar paturile...

— Unde ții banii ? se interesă el.

— În casa de bani, la loc sigur, îl înștiință boierul.

— Loc sigur ? clătină colonelul din cap, grozav loc, n-am ce zice !

— Ce vreți să spuneți ?

— Dacă banditul a pus praf de pușcă în casa de bani ?

Boierul sări ca ars. Deschise casa de bani și numără pungile, așezîndu-le pe masă. După ce mai inspectă pe unde trebuia și pe unde nu trebuia, colonelul scoase ceasul și vorbi cu un glas care-i făcu boierului părul măciucă :

— E ora patru, cucoane, nu poți spune că am întîrziat măcar un minut !

Boierul căscă gura să țipe, însă Coroi îl apucă de gît și trase pumnalul din cizmă :

— Potolește-te, cucoane, dacă nu vrei să te spintec și să-ți arunc hoitul la cîini !

Băgă pungile de bani în geamantan, îl întinse pe boier pe pat și-i băgă sub pernă ceva înfășurat într-o hîrtie.

— Dacă ții la viață, îl sfătui haiducul, stai nemișcat ! Ți-am pus sub cap o granată¹. La cea mai mică mișcare explodează și mătăluță te faci pulbere.

*

Așa-zisul colonel a plecat cu rădvanul și călăreții lui nesupărat de nimeni, iar boierul, pînă ce a fost descoperit, pînă au venit de la Iași niște specialiști să „dezamorseze“ granata, a trebuit să stea nemișcat ceasuri întregi, de înțepenise și-i trecuse os prin os. Dar ceea ce a pus capac la toate a fost faptul că „granata“ nu era decît un cartof.

Țăranii din Pîrloagele și-au recăpătat imașul, iar boierului i-a ieșit cîntecul:

*Foaie verde izmă creață,
Spînuțe, mințe isteță,
Ai în inimă un of,
C-ai dat banii pe-un cartof.
Coroi te-a potcovit bine,
Rîd și curcile de tine !*

VANGHEAUA

Ichim văzuse lumina zilei pe moșia boierului Stamate, unde tai-că-su era porcar. De cum începuse să umble, i se găsisese de lucru : ducea porcii la păscut împreună cu frate-su Ghiță, un flăcău taciturn și flenduros, care nu scotea o vorbă. Singurele cuvinte folosite erau : „Țîba, lighioană !“ cînd vreun porc se răzlețea de turmă și trebuia să-l întoarcă fugărindu-l peste coclauri cu Lupan, un zăvod flocos și tare rău. Cînd se făcuse mai măricel, ajuta la rînitul cocinilor, ducea gălețile cu lături sau ațîța focul, dacă boierul binevoia să taie cîte un porc jigărit care n-avea cătare la tîrg.

---

¹ Un fel de obuz, plin cu praf de pușcă, ce se poate azvîrli cu mîna, producînd explozie.

Pîrlitul porcului însemna pentru Ichim o adevărată sărbătoare : așternea paiele cu măiestrie întocmind un fel de rug înalt de cîteva palme și, în vreme ce șoriciul sfîrșia, împinzînd aerul cu o mireasmă plăcută, cînta sîrba popilor dintr-o muzicuță veche și dezacordată, bă-tînd pămîntul cu opincile, cîcă să se ridice sufletul porcului la cer și să nu-i poarte mînie că se bucură de moartea lui.

Ca și ceilalți membri ai familiei, duhnea de te trăsnea a bălegar de porc, pricină pentru care muncitorii de pe moșie îl ocoleau. El nu se supăra, asta făcea parte din soarta porcarilor, oamenii cei mai umili de pe pămînt. Cînd vreun muncitor necăjit din cine știe ce pricină se repezea la el, îl înfrunta zicîndu-i cu dispreț :

— Trăsni-te-ar vangheaua, faci tu pe nebunul, dar să n-am noroc dacă nu te-aș face porcar !

Socotea că așa l-a pus la punct pe zurbagiu, pentru că a fi mai prejos decît un porcar întrecea orice închipuire.

Faptul că vorbele „Trăsni-te-ar vangheaua !“ îi umblau în gură cît era ziua de mare, numele lui adevărat fusese uitat, fiind înlocuit cu Vangheaua.

În vara anului 1944, porcăria fusese bombardată și cum singura clădire rămasă în picioare era o „cazarmă“ a muncitorilor moșiei, se hotărî să se adăpostească acolo. În clădire se mai aciuseră mama, frații mai mici și Panaghia, nepoata mamei, o fetișcană de optsprezece ani, așa că primirea lui Vangheaua s-a făcut cu un ritual deosebit. Cînd a apărut în fața ușii cu desaga în mîna, Panaghia și-a astupat nasul, l-a privit crunt și i-a zis :

— Porcarii n-au ce căuta aici !

— Apoi unde vrei să mă duc ? se milogi Vangheaua scărpinîndu-se pe la subsuori.

Panaghia se potoli, pentru întîia oară îl cercetă ca pe un om și rezultatul cercetării fu cît se poate de îmbucurător : Vangheaua era un flăcău zdravăn : fața plăcută și mustața stufoasă, „pe oală“, îi dădea un aer îndrăzneț. Un asemenea vlăjgan putea să fie de folos într-o gospodărie, mai ales în vremuri ca acelea. Fără să se întindă la vorbă, umplu cazanul cu apă, îl așeză în mijlocul curții pe niște cărămizi și ațîță focul. Zdrențele lui Vangheaua fură fierte, opincile spălate cu leșie, obielele schimbate. Căciula găurită, plină de păduchi, fu arsă și, cu toate împotrivririle sale, flăcăul fu băgat într-o covată și lăsat să se frece cu săpun și c-o perie de dușumele, clătît de cîteva ori, pînă ce duhoarea de porc se pierdu cu desăvîrșire. Odată treaba terminată, Panaghia își privi opera cu satisfacție și zise :

— Al naibii să fii, duglișule, dacă n-ai să te speli în fiecare zi și n-ai să-ți țeșali chica lăptoasă, că de nu, în timpul somnului, îți torn în creștet oala cu dohot !

Vangheaua își reveni din uluială, făcu cîțiva pași, își pipăi îmbrăcămintea cîrpită și curată și mormăi :

— Muierea-i tot muiere, o fi ea afurisită, dar, cînd vrea, te face om !

Din clipa aceea Vangheaua deveni membru al familiei : spărgea lemne, grijea de grajdul vacii, repara gardul și poarta, iar cînd avea răgaz, cu o armă găsită pe cîmp, rămasă din timpul luptelor, pleca la vînătoare de iepuri.

Într-o noapte mă întorceam acasă. Eram la Iași de cîteva zile și profitasem de ocazie să merg la teatru și să-l văd pe Miluță Gheorghiu în *Coana Chirița*. Era o vreme păcătoasă cu cer înnorat și vînt, mergeam cu gulerul hainei ridicat, fără să fiu atent la ceea ce se întîmplă în jurul meu. Din cînd în cînd îmi reveneau în minte replicile marelui actor și pufneam în ris. Locurile prin care treceam erau înfiorătoare. Fusese rupt frontul de la Iași, bombardamentele răsaseră de pe fața pămîntului case și acareturi, spalierii vici erau arși și mai peste tot alunecai pe tuburi de cartușe goale. Tunuri, tancuri și camioane nemțești, sfărîmate și răsucite în cele mai neașteptate poziții răsăreau pe marginile șanțurilor, proiectîndu-se ca niște stafii pe orizontul negru. Cînd am ajuns aproape de casă, am auzit un șuierat și la vreo cîteva sute de metri, în față, răbufni o lumină orbitoare, urmată de un bubuit. Era un proiectil de brand și mi-am amintit că, dimineața, zărisem brandul în perfectă stare lîngă o cazarmă de muncitori, bombardată. Ca și în nopțile precedente, o bandă de tîlhari demonta și fura tabla de pe acoperiș, ușile, ferestrele și scîndurile.

M-am trîntit la pămînt la timp, pentru că, în stînga, începuse să țacăne o mitralieră cu trasoare. Trăgeau în mine și, la lumina unei rachete, pe care Vangheaua o lansase din casă, am zărit cîteva umbre învîrtindu-se în jurul a două căruțe. Odată momentul de surpriză depășit, mi-am recăpătat sîngele rece și am început să mă tîrăsc spre niște tranșee, în care fratele meu Fănică ascunsese niște grenade găsite într-o groapă.

Intrat în tranșee am început să privesc cu atenție spre inamic. Mitraliera bătea spre dreapta, nu era nici un pericol, iar bandiții desprindeau la repezeală tabla de pe acoperiș.

Am strigat :

— Vangheaua, sint aici !

— Ține-te bine, mi-a răspuns el, le venim noi de hac !

Am calculat distanța dintre mine și bandiți ; erau vreo două sute de metri, eram atît de furios încît am uitat de orice precauție, am

înșfăcat o grenadă și am aruncat-o. Distanța fiind prea mare n-am făcut decît zgomot și m-am descoperit dîndu-le prilej bandiților să mă bombardeze cu brandul. Fiind niște nătăfleți, proiectilele treceau peste mine și se spărgeau în vale, totuși nu era exclus să fiu nimerit din greșeală. Văzîndu-mă la ananghie, Vangheaua și-a făcut pînie mîinile la gură și a strigat :

— Cărați-vă, spurcăciunilor, că pun tunul pe voi !

Fără să vreau am zîmbit, chiar lîngă casa noastră se afla un „tigru“, un tanc german aproape în bună stare, avea doar o șenilă sfărîmată. Cu două zile în urmă ne făcusem de lucru pe lîngă tunul tancului. Tunul era încărcat, dar nu știa nimeni să-l mînuiască. Între timp cerusem lămuriri de la bădia Bombric, care făcuse armata la tanchiști ; acesta îmi explicase și explicațiile lui le împărtășisem lui Vangheaua. Dar de la teorie la practică e cale lungă.

Amenințările lui Vangheaua dezlănțuiră hohotele de rîs ale bandiților, însoțite de un tir puternic de arme automate. Eram îngrijorat de soarta celor din casă, cînd dinspre „tigru“ țîșni o lumină violetă urmată de un bubuit care făcu să se zguduie pămîntul. Proiectilul tunului lovi un colț al căzărnilor și izbi un copac uscat, care începu să ardă. Bandiții dădură bice cailor și o luară la goană improșcînd în jur cu gloanțe. După ce au dispărut s-a auzit glasul îngrijorat al lui Vangheaua :

— Ei, măi Ioane, mai trăiești ?

Am ieșit din tranșee, am alergat spre el și l-am îmbrățișat, în vreme ce afurisitul învîrtea cu fală o armă cu țeava retezată.

— Dacă îmi cade în mînă un tîlhar, îl pîrlesc ca pe un porc, se grozăvea el.

Apoi m-a dojenit că sînt un neisprăvit, n-am nici o grijă de mine, biata maică-mea plînge întruna și se zvîrcolește ca în chinurile iadului pentru viața mea și mie nici nu-mi pasă.

De atunci am devenit prieteni la cataramă. Eu îi povesteam despre activitatea din U.T.C., el mă asculta cu atenție și, cînd se dumniri despre ce este vorba, mă întrebă :

— Ia ascultă mă, mereu îmi vorbești de muncitori. Muncitorii în sus, muncitorii în jos, dar în Utece nu sînt și țărani ?

— Sînt, cum să nu fie ?

— Dacă aș veni la voi și v-aș spune : „Iaca, nu-s decît un porcar amărît, dar am brațe zdravene și, dacă înșfac cu ele un capitalist, nu-i rămîne nici un osîșor întreg“, m-ați primi ?

★

De cînd Vangheaua devenise utecist, îl iubeau toți, era un mucalit, se ținea numai de șotii. Mai tîrziu am înțeles că făcea haz de necaz,

ca să se răzbune pe umilințele și necazurile sărăciei. Uneori devenea el însuși ținta ironiilor sale.

Înainte de a ajunge utecist, prima problemă pe care a trebuit s-o rezolv a fost aceea a îmbrăcăminte. Nu voia să se prezinte în fața tovarășilor în zdrențe, pentru că asta ar fi însemnat că a rămas tot un porcar...! Cum n-aveam nici de unele, am răscolit prin dărîmăturile conacului și am găsit o pereche de pantaloni de damă. Aparținuseră cucoanei boierului, care avea cai de rasă, și niște pantofi cumpărați de boier de la Paris, cu virfurile roșii și marginile de culoare albă. Obiectele de îmbrăcăminte erau caraghioase, însă el a reușit să spulbere această impresie.

Vorba lui sfătoasă și hazul făceau minuni. Acolo unde noi nu reușeam mare lucru, el reușea să atragă tineri în U.T.C. Odată l-am întrebat cum de reușește să-i meargă totul din plin. Ne-a privit șăgalnic clipind din ochi cu înțeles și ne-a spus :

— Tineretul de la țară e însetat după dreptate. Încerc și eu să-i trag după mine și tinerii dau năvală că s-au convins că nu-i trag în prăpastie, ci îi ridic pe culmi, să vadă și ei soarele, că doar soarele strălucește pentru toată lumea nu numai pentru cei bogați.

Cel mai mult a ieșit la lumină cînd a participat în calitate de delegat la Congresul U.T.C. Plecasem de la Iași un grup mărișor de uteciști și, cît a ținut drumul pînă la București, Vangheaua a stat tăcut în compartiment, analizîndu-și îndelung pantalonii de călărie și pantofii aduși de la Paris. Cînd am coborît pe peronul Gării de Nord, simțindu-se privit de unii orășeni, mi-a zis :

— Îi vezi pe toți îmbruițați ăștia ? Se uită la mine ca la o minunăție. Dar o să le dovedesc că sînt așa de proști că plînge pămîntul sub ei.

Pe Calea Victoriei s-a oprit în mijlocul străzii să-și lege șireturile la pantofi. Treaba se prelungea cam mult și l-am rugat să se grăbească. S-a prefăcut că nu mă cunoaște, apoi s-a proțăpît cu mîinile în șolduri și a început să privească spre acoperișul unei clădiri înalte. În jurul lui s-a adunat un grup de curioși. Toți se uitau spre acoperișul clădirii și întrebau :

„Ce s-a întîmplat ?“ „Ce-i acolo ?“ „S-a aruncat cineva de la etaj ?“

Lumea s-a înmulțit, circulația s-a întrerupt și poliștii au început să fluiera. Vangheaua rîdea de-i trosneau fălcile :

— Ce ți-am spus, așa-i că-s proști de dau în gropi ?

În timpul congresului ni s-a oferit un spectacol de operă. Afară de noi se aflau și alți spectatori : bărbați în haine de seară și femei care

își etalau ostentativ toaletele și bijuteriile, aruncînd spre noi priviri disprețuitoare. Vangheaua nu-i putea suferi, se foia pe scaun de parcă l-ar fi năpădit puricii și mi-a zis :

— Nici aici n-am scăpat de barosani ! Văzînd că nu-i răspund a continuat : Ți învăț eu minte !

S-a stins lumina, a început uvertura, Vangheaua s-a ridicat în picioare și a strigat :

— Trăiască Partidul Comunist Român !

— Uraaa ! izbucniră uteciștii.

În sală se produse frămîntare și o cucoană zise :

— Ce mitocani ! Țstia n-au habar de muzică, își închipuie că sînt la o întrunire electorală.

— Aici sînt și oameni care iubesc partidul comunist, i-o întoarse Vangheaua, cui nu-i convine, valea !

Uralele se potoliră, uvertura a fost reluată, iar Vangheaua s-a ridicat din nou în picioare și a strigat :

— Trăiască Partidul Comunist Român !

Sala se cutremura de urale. Dirijorul bătu cu bagheta în pupitru, orchestra se ridică în picioare și intonă *Internaționala*. Ne alăturarăm și noi glasurile, iar domnii și cucoanele nu avură încotro și se sculară de pe scaune aruncîndu-ne priviri încărcate de ură.

— Măcar atîta să facă imbuibații, zise Vangheaua satisfăcut, să respecte cîntecul celor ce muncesc obosindu-și cît de cît picioarele.

Vangheaua a vorbit la congres. Cînd i s-a dat cuvîntul, s-a urcat grăbit la tribună, era foarte emoționat și a zis :

— Iaca, vin din celălalt capăt al țării și, cît am mers cu trenul, m-am uitat pe fereastră și am cercetat cîmpul. Ogoarele sînt semănate, însă păpușoiul se înăbușă din pricina buruienilor. Așa-i și tineretul nostru ! Datoria noastră, tovarăși, e să prășim cum se cuvine ogorul și atunci tineretul va crește mîndru și curat iar țara va crește odată cu el.

★

Vangheaua n-a ajuns să-și vadă visul cu ochii. Într-o noapte friguroasă, din toamna anului 1946, grupuri de uteciști s-au răspîndit prin oraș să lipească afișe. Se apropiiau alegerile. Ajungînd într-o stradă lăturalnică, am observat că afișele noastre fuseseră rupte.

— Trăsni-i-ar Vangheaua, scrișni el, cine a avut îndrăzneala să se apropie de ele ?

Pînă să ne dezmeticim, dispăruse. L-am găsit spre dimineață într-un gang, lac de sînge, fărîmat de răngi și străpuns de lovituri de cuțit. I-am pus capul pe un sul de zdrențe și am trimis după ajutoare.

Lacrimi fierbinți îmi încetășau privirea. Mă temeam că pierdem pe cel mai scump prieten. Vangheaua a deschis ochii cu caznă și, când m-a recunoscut, mi-a zis :

— I-am învățat eu minte pe ticăloși !

După aceste cuvinte a stat puțin să-și tragă sufletul și m-a întrebat :

— Spune-mi drept, măi Ioane, sînt eu utecist, au ba ?

I-am răspuns :

— Ești un om adevărat !

— Un om ! îngîină Vangheaua și muri cu zîmbetul pe buze.

STÎNCA VITEJILOR

În toamna anului 1944, trupele române dădeau lupte grele pentru eliberarea Transilvaniei. În spatele frontului inamic au fost parașutate unități speciale care aveau misiunea să slăbească forțele dușmanului.

Unitatea locotenentului Coman ajunsese cu bine în zona stabilită și, înainte de a lua vreo hotărîre, comandantul cercetă poziția : o stîncă uriașă pe care, dacă o priveai de jos, părea că atinge cerul. Coasta din față, dreptă ca un perete, domina valea de lîngă care continuau pînă departe vîrfuri împădurite, anevoie de pătruns din cauza desimii copacilor. Stîncă era tăiată de o fisură pe care, ca să te urci, trebuia să ai îndemînarea unui alpinist. În stînga, prăpăstii înfricoșătoare, pe care răsăreau ici, colo tufișuri și bolovăniș. Singura cale de acces era spatele stîncii unde șerpuia o cărare întortocheată, pierdută în lăstăriș.

Ostașii își urmau tăcuți comandantul avînd armamentul în spinare : puști, puști mitralieră, o mitralieră, grenade. Cu toate că erau flămînzi și rupți de oboseală, urcau voinicește, făcînd din cînd în cînd popasuri scurte. Atunci puteau simți aerul tare al înălțimilor înmiresmat cu arome de brad, bucurîndu-se de cîntecul gălăgios al păsărelor. După cîtva timp ajunseră în fața unei peșteri cu intrarea mascată de tufe de alun. Se opriră cercetînd totul plini de curiozitate. După ce-și rotî privirile, Coman hotări :

— Asta-i locul !

Intrară în peștera încăpătoare prin mijlocul căreia susura un pîrîiaș limpede, speriînd bufnițele care se izbeau orbește de pereți, pînă ce izbuteau să nimerească ieșirea și să se piardă în pădure. Ostașii își

așezară gospodărește armamentul, își găsiră cîte un culcuș potrivit și, în timp ce ceaunul de ciorbă prinse a clocoti, se întinseră istoviți. Pe măsură ce se desfăceau niște cutii de conserve, Coman le arătă celor de față avantajele locului : numai cîțiva kilometri pînă la calea ferată, pe unde treceau, zi și noapte, trenurile nemțești încărcate cu trupe, provizii și armament. Atacarea anevoioasă a poziției unde își stabiliseră tabăra, singura cale posibilă de acces, fiind ușor de apărut, deoarece coasta era atît de bogată în desigur și atît de abruptă că pe cărarea pe care s-ar fi aventurat vreo unitate hitleristă n-ar fi putut urca decît în șir indian, fiind lesne de lovit în plin ; camuflaj perfect și de jos și de sus, în cazul în care s-ar fi folosit artileria sau aviația.

— Din păcate, dacă vom fi descoperiți, va fi imposibil să ne retragem, obiectă sergentul Neagu.

— Ne vom descurca în vreun fel, îl contrazise Coman și, în ochii lui negri, se aprinse o flacără. Am fost trimiși să luptăm și să rezistăm așa cum rezistă în fața vitregiilor de mii de ani și această stîncă. Cîte oare n-o fi văzut ea în decursul anilor, cîte nevolnicii n-o fi înfruntat, dar a stat dîrză în fața primejdiei ! Așa cum și noi vom sta. Oricare dușman va încerca să ne smulgă din locurile noastre, unde am prins rădăcini, nu va reuși, chiar de-ar fi să ne dăm ultima suflare.

Impresionat de solemnitatea momentului, Culai, un flăcău vînjos, cotrobăi în raniță și scoase un fluier vechi, moștenit de la bunicul său. O doină răscolitoare prinse a-și spune dorul. Poate că era aceeași doină pe care o ascultaseră în vremuri de restriște oștenii lui Ștefan, ori cetele de fugari care își căutau adăpost în păduri, urmăriți de vîlvătaiele focurilor îndepărtate unde așezările se făceau scrum. În ochii lor mocnise ca și acum voința neclintită de a-l izgoni pe dușman.

★

Zilele hitleriștilor în scurt timp se înrăutățiră. Trenurile lor săreau în aer, depozitele de carburanți ardeau, grupurile răzlețite erau nimicite. Unitatea lui Coman colabora în aceste acțiuni și cu alte unități parașutate în spatele frontului inamic. Comandantul tuturor acestor unități era Comșa, care îl și vizită pe Coman într-o noapte. Era un tînăr pirpiriu, cu o barbă stufoasă și sprîncene dese, prin care abia se zărea privirea ochilor săi vioi, cu luciri de oțel.

— La ordinul dumneavoastră, domnule comandant, se prezintă Coman luînd poziția de drepti.

Comșa zîmbi :

— Să nu vezi în mine un șef, cum ai fost obișnuit, vorbi el cu căldură, ci un tovarăș de luptă și un prieten. Să fii conștient că ne leagă același țel de a lupta pentru o cauză dreaptă.

Apoi cei doi se retrăseseră într-un colț și începură discuțiile. Comșa intră în rolul său de comandant ; își asumase răspunderi mari și trebuia să pună ordine în toate.

— Acțiunile unității voastre au devenit vestite, începu el. Pentru asta te felicit. Dar ai făcut și greșeli. Numai datorită norocului ai fost feriți de distrugere. În atacurile întreprinse se simte tendința spre bravadă. Scopul nostru este acela de a dovedi că sîntem niște luptători lucizi și disciplinați. Ține minte și nu uita că disciplina nu constă numai în a lua poziția de drepti în fața superiorilor, ci mai ales de a aduce la îndeplinire ordinele primite.

★

Colonelul Heinz aștepta nervos în anticameră să fie primit de general. Mic, rotofei, transpira mereu așteptînd îngrijorat întrevederea pe care o presimțea cît se poate de neplăcută. Zona în care acționa devenise nesigură pentru trenurile și coloanele motorizate, care primiseră, în ultima vreme, lovituri zdrobitoare din partea armatelor române și sovietice, iar întăririle necesare trupelor germane soseau decimate, din cauza acțiunilor unității lui Coman. Presimțea ce ordine i se vor da, mai primise asemenea ordine și, cu toate eforturile făcute, nu realizase nimic. Românii erau pretutindeni și nicăieri.

Fu introdus într-o cameră largă, luminoasă, unde, la un birou masiv, asistat de un civil flegmatic, cu mustăcioară à la führer, trona generalul ; un bărbat înalt și deșirat, care-l privea disprețuitor prin monoclu.

— Ești un incapabil, Heinz ! începu generalul, nu ne putem permite ca, în aceste momente dificile pentru armata germană, să mai avem greutăți în plus și din partea românilor din spatele frontului. Mi-ai comunicat mereu o sumedenie de măsuri luate și care-i rezultatul ?

— Dar, încearcă timid Heinz să se explice, noi...

— Nici un dar, trebuie să lichidăm neapărat cuiburile de bandiți. Ai pentru asta trei zile. În cazul în care nu reușești, știi ce te așteaptă !

Știa ! Și cînd se gîndi că va fi trimis în linia întîi, transpiră și mai tare. Fu nevoit să încalce disciplina și, în fața superiorului, își șterse transpirația de pe gît și de pe față.

— Mi-am făcut datoria, se plînsese el, însă aici nu e vorba de un inamic obișnuit.

— Asta nu-i o noutate pentru mine, pufni generalul, însă un comandant priceput trebuie să știe să răspundă inamicului cu măsuri adecvate care să-l anihileze. În afară de superioritatea noastră tehnică,

e nevoie de cap și, pronunțind cuvîntul „cap“, își ciocăni țeasta cu înversunare. Ai să colaborezi cu el ! și arată spre civilul care nu-și putu reține un zîmbet crud.

— Maiorul Braun, de la S.S. ! se prezintă civilul, pocnindu-și călcîiele.

— Cu ajutorul lui, preciză generalul, în maximum trei zile diavoliia trebuie anihilați.

Generalul, socotind întrevederea încheiată, începu să răsfoiască un dosar.

★

În aceeași seară, în cîrciuma lui Băloiu își făcu apariția un bătrîn care, de cum intră pe ușă, începu să cerceteze cu atenție pe cei care se aflau înăuntru. Apoi, după ce salută pe toată lumea, ceru cîrciumarului o cinzeacă de rachiu, se așează într-un colț de unde putea privi clienții și, după ce-și aprinse luleaua veche, afumată, începu să soarbă tacticos din băutură, o adevărată poșircă dreasă de cîrciumar, despre care se spunea că războiul îl îmbogățise.

Lume nu era prea multă, abia se lăsa amurgul și clienții discutau cu glas tare probleme de-ale lor, ferindu-se să pomenească ceva despre război. Erau vremuri grele, spionii mișunau peste tot și oamenii se fereau să-și spună păsurile ca să nu dea de bucluc cum o pățiseră și alții. Bătrînul bănuia că printre comeseni se aflau și oameni de-ai lui Coman, rămînea doar să-i descopere.

Văzu într-un colț un flăcău tăcut, care bea singur, și se apropie de el cu precauție șoptindu-i : „Pe aici nu se trece !“ Era parola unității lui Coman. O aflase întîmplător și spera să fie bine plătit de fasciști. Tînrul se uită la el cu suspiciune și-i zise :

— Ascultă, moșule, am venit aici să beau rachiu, nu să ascult aiurelile dumitale. Vezi-ți de treabă cum îmi vād și eu !

Bătrînul se întoarse la masa lui cam plouat. Oare să se fi înșelat ? Era doar meșter în chestii din astea. Mai ceru încă o cinzeacă, apoi încă una, mai abordă și pe alții însă toți îl bruscau. Cînd se înseră de-a binelea, își luă desaga în spate, plăti consumația și, cînd pași peste prag, după ce privi nehotărît în toate părțile, o luă spre munți. Nu făcu decît vreo două sute de pași și auzi în spate o voce :

— Stai !

— Aha, s-a prins, se bucură el și se opri rezemîndu-se de ciomag. Auzi un foșnet, apoi două mîini îi înfășurară ochii cu o basma ~~neagră~~ neagră.

— Cine ești și ce vrei ? întrebă vocea.

— Sînt deţinut, am fugit din lagăr şi am venit la voi cu veşti.

— Ce veşti ?

— Nu le pot spune decît comandantului vostru.

— Cum ai încăput în mîinile nemţilor şi cum ai reuşit să scapi ?
il cheştionează în continuare vocea.

Bătrînul scoase un oftat şi, după ce lăsa să treacă timpul necesar ca cel care îl cheştiona să intre în atmosferă, începu să înşire o poveste încilcită : trecuse prin cîteva lagăre şi închisori hitleriste, după ce familia îi fusese omorîtă şi casa arsă. Evadase dintr-un lagăr din apropiere, unde cunoscuse pe un român numit Frăţilă, care îl însărcinase să transmită nişte veşti comandantului Coman.

— Vreau să-i răzbun pe ai mei, zise el vînturîndu-şi mîinile ca şi cum ar fi vrut să strîngă pe cineva de gît. Fasciştii mi-au adus numai nenorociri.

Cel din spatele lui şovăi ; se mai întîlnise cu astfel de situaţii, treburile erau încilcîte, nu prea demne de crezare. Ştia că locurile sînt bîntuite de spioni, însă avea toată încrederea în Coman ; avea destulă experienţă ca să nu se lase păcălit. „E o noapte întunecoasă, gîndea el, ochii bătrînului sînt legaţi, riscul nu e prea mare. Mai trebuie să am în vedere că e posibil ca bătrînul să deţină informaţii preţioase şi, dacă aş proceda greşit, mi-aş asuma o mare răspundere.“

Începură să urce cu precauţie spre stîncă.

Cînd ajunseră, Coman descifra o depeşă transmisă de Comşa. Ostaşii stăteau tolanîţi în culcuşuri, unii cîrpindu-şi rufăria, alţii reparîndu-şi încălţămîntea. Coman se retrase cu bătrînul într-un colţ şi-l cercetă cu de-amănuntul. Acesta repetă povestea spusă ostaşului care îl adusese, apoi îşi descălţă cizma stîngă şi, dintr-o adîncitură a tocului, scoase o hîrtie împăturită, atinsă de umezeală. Coman desfăcu hîrtia, o privi cu atenţie în lumină şi-i zise lui Neagu :

— Citeşte biletul ăsta şi spune dacă recunoşti scrisul !

Neagu întoarse hîrtia pe toate părţile şi, după ce se gîndi, afirmă :

— Cred că e scrisul lui Frăţilă...

— Crezi, sau eşti sigur ?

— Frăţilă mi-a fost coleg de şcoală şi am făcut ucenicia împreună.
Il cunosc ca pe mine însumi, totuşi...

Lui Coman nu-i plăceau lucrurile neclare şi-l întrebă răspicat :

— Este sau nu este scrisul lui Frăţilă ? Fii foarte atent, nu ne este permis să greşim.

— Este ! se lăsa convins Neagu.

Biletul conținea următoarele :

„Hitleriștii se pregătesc să ne împuște. Se află aici femei și copii. Aveți încredere în aducător.

Trăiască România Liberă !

N. Frățilă“

Deși modul cum povestise pretinsul Gînju că evadase, lui Coman i se păru cusut cu ață albă, îl mai chestionă dacă știe unde va avea loc execuția. „La Rîpa Neagră de lingă satul Răzoarele, se grăbi el să răspundă, și am auzit că se află acolo și soția și fiul dumneavoastră.“ Coman îngălbeni. Faptul că soția și băiatul urmau să fie uciși îl tulbură și uită de orice prevedere. Ființele pe care le iubea cel mai mult pe lume trebuiau salvate. Nu putea fi învinuit de egoism, pentru că, pe lingă ai săi, vor fi salvați și ostaticii.

Dar cum rămînea cu misiunea încredințată de Comșa ? La zece dimineața trecea un tren al inamicului, iar peste o oră o coloană motorizată. Trebuia să-i țină în loc pe fasciști pînă soseau întăriri. Ce-î drept, spre ei se îndrepta și o divizie română cu care urma să ia contact dacă treburile mergeau bine.

Pentru această acțiune Comșa mobilizase toate unitățile din zonă ca să țină în loc inamicul pînă la sosirea românilor. Misiunea era de o importanță deosebită, totuși cei sortiți pieirii trebuiau salvați. Va găsi el soluția să ducă la bun sfîrșit și celelalte obligații. Apoi îl cuprinse îndoiala. Prin minte îi răsunau cuvintele lui Comșa : „Disciplina constă mai ales în a aduce la îndeplinire ordinele primite“. Trebuia neapărat să ceară consimțămîntul comandantului și-i ceru telegrafistului să ia legătura cu Comșa, însă i se comunică de la comandament că, pentru moment, Comșa lipsea și, pe măsură ce aparatul țacănea, orele pînă la executarea tovarășilor se împuținau.

Nu mai putea aștepta și se hotărî să-și asume întreaga răspundere. El, împreună cu 30 de ostași, îi va salva pe cei sortiți pieirii, iar Neagu, cu efectivul rămas, va executa ordinul primit. Avea încredere în el.

Auzindu-i propunerile, Neagu se posomori, însă Coman îl îmbărbătă :

— Înțelegi, nu pot proceda altfel. După ce-i eliberez pe condamnați, mă alătur unității și totul va fi în ordine.

Pe la ora trei noaptea, ostașii conduși de Coman ajunseră la Rîpa Neagră. Era o tăcere adîncă, doar din cînd în cînd se auzea cîntatul cocoșilor, ori vreun cîine hămăia scurt, fără nici o pricină, ca apoi totul

să reintre în liniștea obișnuită. Dinspre răsărit o geană de lumină vestea sosirea zorilor, iar peste pădure luceafărul pălea. Chinuit de îndoieli, Coman nu-și găsea astîmpăr, deși luase toate măsurile cerute de situație. Trimisese cercetași în amîndouă părțile drumului, cu sarcina de a-l vesti cînd vin nemții, iar pe ceilalți îi așezase în pozițiile cele mai favorabile să nu fie atacați prin surprindere. „Dacă nemții nu respectă ora execuției? gîndea el. Excluz. De obicei se comportă ca o mașinărie care funcționează cu punctualitatea unui ceasornic. Numai să nu fi intervenit ceva neprevăzut“.

În timp ce era adîncit în gînduri, cercetașul care supraveghea drumul dinspre nord raportă că se aud zgomote și duduiri de mașini. Coman transmise din om în om ordinul să nu se tragă decît cînd va da semnalul convenit. De după cotitura drumului apărură două camioane, escortate de motocicliști, care se opriră lîngă ripă. Zorile luminară împrejurimile. Răsunau ordinele guturale ale nemților, strigătele condamnaților și duduitul motoarelor care căutau să acopere larma produsă. Cei aduși erau așezați cu spatele la ripă, în timp ce plutonul de execuție își aranja mitraliera pentru masacru. Numărul nemților nu era prea mare, capcana fusese bine organizată și Coman ordonă deschiderea focului.

Cîțiva nemți căzură iar ceilalți, zăpăciți de întorsătura evenimentelor, renunțară să se mai opună, încercară să dispară cu camioanele și motocicletele, însă încercările lor fură zadarnice, grenadele românilor loveau în plin. Totul ardea. Dintr-un salt ostașii români îi eliberară pe condamnați. Coman își chema cu glasul răgușit de emoție soția și copilul. Îi găsi îmbrățișați pe marginea rîpei. Ilinca stătea în genunchi, nu știa ce se întîmplă și-l implora pe micuț :

— Nu-ți fie frică, Dragoș, ești cu mama. Hai, nu mai plînge, mama nu te va părăsi niciodată !

— Dragii mei, îngînă Coman îmbrățișîndu-i, nu-i timp de pierdut, trebuie să vă refugiați în adîncul pădurii, la baciul Sava. Merg cu voi bolnavii, bătrînii, femeile și copiii. Peste cîteva zile vin să vă văd.

— Nu vrem să ne despărțim de tine, îl rugă femeia, nici nu-ți închipui prin cîte am trecut.

Dragoș, cu fața scăldată în lacrimi, întindea brațele repetînd printre hohotele de plîns :

— Tăticule, tăticule...

Coman simți că i se smulge inima din piept, însă strînse din dinți și-i îndepărtă, zicîndu-le :

— Faceți ce v-am spus, altfel nu se poate !

Îi urmări cu privirea cum se pierd în desișul pădurii, împreună cu ceilalți, în timp ce grupa, la care se adăugaseră și valizii eliberați, se aduna în coloană de marș. Coman era satisfăcut, nu avusese nici o pierdere, ba mărisse numărul combatanților din unitate, ceea ce era demn de luat în seamă. E adevărat că cei eliberați erau prost îmbrăcați și lipsiți de vlagă, însă după câteva zile de odihnă, bine hrăniți, vor deveni luptători de nădejde. Numai de ar ajunge la timp la punctul de întâlnire cu Neagu și atunci totul va fi în ordine, nu-și va putea reproșa nimic.

Mergeau repede agățându-se de tufișuri și când își dădură seama că noii luptători sînt istoviți, le săriră în ajutor. Îi cărară cum putură, însă asta le produse o oarecare întîrziere.

La punctul de întâlnire îi așteptau numai doi ostași care le transmișeră vești proaste. Divizia română angajase lupte grele cu nemții la vreo cincizeci de kilometri depărtare și Comșa le dăduse ordin să rămînă pe poziții pînă la noi ordine.

★

Coman își organiză apărarea cum putu mai bine. Orîndui paza, fixă cuibul de mitralieră în poziția cea mai avantajoasă și, după ce trimise un mesaj lui Comșa, așteptă. Ziua era senină iar în depărtare se auzeau bubuiturile tunurilor. Deasupra văii, pe cerul limpede, avioanele românești angajaseră lupte aeriene cu cele nemțești, însă acestea se desfășurau peste oraș. De unde se aflau ei, aparatele păreau niște musculițe care roiau în văzduh, repezindu-se unele asupra altora. Cîte un avion cădea lăsînd în urmă o diră de fum, ca apoi undeva printre copaci să izbucnească o flacără urmată de o bubuitură năprasnică. Telegrafistul îi aduse lui Coman o depeșă în care Comșa îi cerea ca, la noapte, să atace un tren nemțesc cu muniții.

„Numai de-am rezista pînă vin ai noștri!“ gîndi Coman privind atent împrejurimile cu binoclul. Presimțea că, fiind descoperiți, vor fi atacați de nemți, însă nu știa cînd și din ce parte. Oare printre cei eliberați nu se strecuraseră trădători? Îi cercetase cu luare-aminte însă nu putuse afla nimic deosebit. Pentru orice eventualitate îi puse sub observație, dar nu apăru nimic suspect; dormeau doborîți de oboseală, abia reușiseră să îmbuce ceva. Ca să fie ferit de surprize, strecură în mijlocul lor un ostaș cu misiunea de-a nu-i scăpa din ochi.

După ce trimise grupa de ostași destinată atacării trenului, deasupra stîncii apăru un avion nemțesc de recunoaștere. Așteptîndu-se la asta se camuflaseră bine. Cînd avionul coborî la numai cîțiva metri, Coman observă foarte clar cum ofițerul neamț de lîngă pilot cerceta cu

binoclul fiecare porțiune de teren. Ar fi putut trage în avion însă, dacă dădea greș, se descoperea și nimeni nu făcu nici o mișcare.

Ca să se liniștească, cercetă din nou toate posturile, făcându-și planuri pentru multiplele situații care s-ar putea ivi : un atac din vale, pe partea accesibilă a stîncii, parașutarea unor unități inamice, eventualitatea unui bombardament. Pînă la ora patru după-amiază nu se întîmplă nimic deosebit. Apoi Culăieș sosi în goană din vale și raportă că erau încercuiți.

Nemții începură atacul în momentul în care în peșteră se auzi o explozie puternică. „S-au dus munițiile noastre !“ exclamă Coman și, cînd pătrunse anevoie printre dărîmături, văzu că majoritatea celor eliberați erau morți sau răniți, iar ostașul pus să-i păzească zăcea fără suflare cu un cuțit înfipt în spate. Spionul — care nu era altul decît Gînju — fu prins, însă asta nu însemna mare lucru ; situația devenise disperată.

— Cît putem rezista ? îl întrebă Coman pe Neagu și acesta fu de părere că cel mult trei ore, dacă economiseau cu zgîrcenie fiecare cartuș.

Ca să-l înștiințeze pe Comșa de situația creată nu se mai putea, aparatul de emisie era distrus, trebuiau să se bizuie numai pe ei.

Coman trimise totuși o ștafetă lui Comșa să-i ceară întăriri și inspectă din nou posturile cu consemnul : economie maximă la muniții, fiecare cartuș să-și atingă ținta. Printre lătrăturile cîinilor și comenzile nemțești auzi bubuitul tunurilor frontului mai aproape și se rugă în gînd : „Grăbiți-vă, fraților, ați rămas singura noastră nădejde !“

Nemții atacau în valuri însă calea de acces era de netrecut, o apărau cu strășnicie. Coman era peste tot, își îmbărbăta oamenii, punea umărul unde era mai greu și, la un moment dat, crezu că reușiseră să-i respingă pe atacatori. Dar, după retragerea nemților, stukasurile, cu mugetele lor înfiorătoare, se repeziră în picaj și lansară o ploaie de bombe. Apoi mitraliară pozițiile. Românii rezistau cu eroism, însă rîndurile lor se răriseră. Cei mai mulți zăceau ciuruiți de gloanțe peste puștile năclăite de sînge. Neagu, grav rănit, veni tîriș pînă la Coman și-i zise :

— Strînge-i pe cei rămași în viață și încercați să fugiți, nu vezi că totul e pierdut ?

Ochii lui Coman luciră sălbatic și îndreptînd mitraliera spre valea abruptă pe care nemții o urcau în salturi, scrîșni :

— Cît voi fi în viață, nemții nu vor trece !

O ploaie de foc se revărsă asupra dușmanului, apoi deodată se lăsă moale pe-o parte reușind să îngine pentru ultima cară : Trăiască România !

Peste cîțiva ani, urca spre stîncă o femeie care, deși nu împlinise încă treizeci de ani, avea părul brăzdat de fire albe și pe fața palidă i se citea o mare durere. Lîngă ea un băiețel sorbea cu nesaț aerul tare al munților și asculta cu încîntare trilurile păsărilor. Amîndoi aveau brațele încărcate cu flori.

— Mămico, întrebă băiatul, de ce mormîntul tatei se află pe Stîncă Vitejilor ?

— Pentru că asta i-a fost dorința și tovarășii de luptă i-au respectat-o.

Băiatul tăcu cîteva clipe, apoi glasul lui cristalin se auzi din nou :

— Mi-a spus mătușa Irina că tata era viteaz ca Făt-Frumos, dintr-o lovitură de paloș reteza șapte capete de balauri. Pe dușmani îi prindea în pumni ca pe niște musculițe și-i zdrobea. Tata trebuie să fi fost un uriaș, dacă avea atîta putere.

Auzind spusele băiatului mama îl mîngîie cu duioșie pe creștet și-i zise :

— Dragul meu, tata n-a fost un uriaș, ci un om ca toți oamenii.

BÎRLOGUL LUPILOR

Cînd expediția pionierească „Căutătorii de comori“ ajunse aproape de stîna lui moș Oprea, soarele era la asfințit. Urcușul pe culmea măgurii fusese greu. Trebuiseră să străbată hățîșuri dese, apoi cărarea ieșea în luminișuri smălțate de flori, după care trebuiră să cotească pe margini de prăpăstii unde, la cea mai mică nebăgare de seamă, ai fi căzut în hău și te-ai fi zdrobit de stînci ascuțite. Cu rucsacurile în spate, sprijinindu-se în toiege, pionierii urcau voinicește, fiind nevoiți totuși să facă popasuri dese. Atunci căutau vreun izvor cu apa rece și limpede, ca să-și potolească setea, ori se îndulceau cu fragi și mure cățărîndu-se pe povîrnișuri să le culeagă. După trei ceasuri de osterneală, ieșiră la lumină și scoaseră strigăte de încîntare : în fața lor se desfășura un platou întins, acoperit cu iarbă deasă, iar sub un dîmb se ivi stîna, unde

munca era în toi în vederea pregătirii pentru noapte. Ciobanii mulgeau oile, care își așteptau liniștite rîndul, în timp ce berbecii scuturau capetele alene umplînd văzduhul de zvonul tălăncilor. Cîinii uriași și flocoși dormitau, ori așteptau, proptiți pe labe, porția de mîncare. Numai măgarii păreau nepăsători, pășteau liniștiți ca și cum nu s-ar fi sinchisit de forfota din jurul lor.

La apariția pionierilor, dulăii dădură semne de neliniște, însă un flăcăiaș cu căciula căzută pe ochi, după ce-i liniști, ieși înaintea copiilor și le zise :

— Nu vă fie frică, își dau seama cu cine au de-a face. Dacă v-ar fi bănuît că veniți cu gînduri rele, n-aș fi vrut să fiu în pielea voastră ; sînt în stare să pună pe fugă și un urs. Uitați-vă cum s-au liniștit, cînd am venit să vă întîmpin !

— Bine te-am găsit, îl salută comandantul expediției, pe mine mă cheamă Costel, iar ei sînt tovarășii mei.

— Ilieș îmi zice, se recomandă flăcăiașul și-i întinse mîna ; ne-ați prins în toiul lucrului, așa că, pînă ne potolim, așezați-vă lucrurile în bordei.

— Pe baciul vostru îl cheamă moș Oprea ? se interesă Viorica, o fetișcană subțirică și bălaie care abia se vedea de sub rucsac.

— Așa-i zice, îi răspunse Ilieș, însă acum e prins și el de treburi. De ce-l căutați ?

La întrebarea ciobănașului, Costel păru nedumerit și încercă să-i explice lucrurile cam încurcat, fără să sesizeze privirea ironică a lui Ilieș care se scărpină alene pe sub căciulă.

— Pricep eu cam despre ce este vorba, îl întrerupse el pe băiat, sînteți culegători de folclor. Au mai fost și alții pe la noi cu îndeletnicirea asta. Să nu vă închipuiți că sîntem ruși de lume, chiar dacă, pînă la cea mai apropiată așezare omenească, sînt cîțiva kilometri buni. Avem radio și ne petrecem nopțile cît se poate de plăcut. Despre moș Oprea ce să vă spun ? E un povestitor cum nu s-a mai pomenit, a trăit și a văzut multe. Numai că trebuie să știi să-l stîrnești... că, odată pornit, nu se mai oprește.

— Cunoaște legenda despre „Bîrlogul lupilor ?“ se interesă Viorica. Am vizitat peștera cu cîteva zile în urmă și am auzit despre ea atîtea...

Ilieș tăcu pentru cîteva clipe și fața i se posomorî. În timp ce-i conducea pe pionieri spre bordei, oftă :

— O știe, însă nu cred că ar fi bine să-i cereți să v-o povestească. Și cum pionierii îl priveau nedumeriți, adăugă : Multe răutăți se mai petrec pe lumea asta, aducînd suferințe care nu se pot uita niciodată...

La stîină, totul era orînduit pentru noapte.

Pionierii, strînși în jurul focului, se ospătau împreună cu ciobanii. Mămăliga aburindă, mare cît roata carului, aștepta cuminte în mijlocul unei mese lungi, din scîndură negeluită, de brad, iar pe margini se înșiruiau străchinile cu lapte acru și brînză grasă ca untul. Focul pîrîia, aruncînd scînteii care, ridicîndu-se în văzduh, păreau că se confundă cu stelele, pînă se topeau în înalturi. Focșele mesenilor străluceau la lumină, numai barba lui moș Oprea se răsfirea stufoasă, scînteind ca argintul. Luna părea un felinar care cernea peste întinsuri o lumină blîndă ce lungea umbrele brazilor în largul pajîștilor.

Sfîrșindu-se masa, după ce se strînseseră blidele, toți se lăsară pe iarbă, cît mai aproape de foc, iar moș Oprea, privind îngîndurat flăcările zise :

— Dorința voastră, copii, înseamnă pentru mine deschiderea unei răni, care nu se va tămădui niciodată. Îmi vine tare greu să vă fac pe voie, însă mă gîndesc că, ascultîndu-mă, veți înțelege multe și asta nu-i rău pentru niște începători în ale vieții. Mai trebuie să știți că, privindu-vă, îmi amintesc de băiatul meu. Copilăria și tinerețea sînt cele mai scumpe daruri. De aceea trebuiesc prețuite.

Moș Oprea tăcu, iar pionierii, cu sufletul la gură, așteptau urmare. Se lăsase moșul convins de rugămințile lor ori nu ? Deocamdată privirile lui păreau că se cufundă în noapte, urmărind crestele munților. Oare căutau să pătrundă în trecut ? Singura lor încurajare era un semn ascuns al lui Ilieș care însemna că baciul se urnea greu, însă fusese pornit și dacă fusese pornit...

În vale, la vreo sută de kilometri de aici, începu moș Oprea, trăia un boier cumplit, numit Lupu. L-am cunoscut cînd coboram, toamna, oile la șes și boierul îmi închiria miriștile după strîngerea griului. Miriștea, păscută de oi, înmulțea laptele și-l făcea mai gras și noi ciobanii făceau acea brînză căutată mai ales pentru pregătirea putinilor pentru iarnă. Dacă boierul ar fi fost omenos ne-ar fi cerut nimica toată, pentru că-i îngrășam ogoarele ; bălegarul de oaie înzdrăvenește pămîntul ca să dea un grîu cu spicul greu, însă hapsînul se tocmea pînă la ultimul bănuș și căuta să ne stoarcă o mulțime de bani.

Boierul ăsta avea un băiat care venea pe la moșie cînd se sătura de străinătăți, să se distreze, cum îi plăcea lui să zică. Apărea în mijlocul oamenilor și trăgea cu pistoalele, sperînd copii. Odată, fiind beat, îl nimerise, din greșeală zicea el, drept în git, pe un biet nevoiaș cu o casă

de copii, c-a rămas omul beteag ; bițlia întruna din cap și, pentru că avea picioarele lungi și subțiri, îi ieșise porecla de Bărzoi.

Vremea a trecut, au urmat zilele grele ale războiului, fasciștii au fost alungați și, în sat, oamenii sărăciți de năpastă au început, sub conducerea comuniștilor, lupta pentru drepturile lor. Într-o zi, Bărzoi a adunat la primărie sărăcimea satului și-a zis :

— Fraților, destul am fost chinuiți și batjocoriți de boier. A venit vremea să-i împărțim moșia, că noi am muncit-o de cînd ne știm și pămîntul ăsta ni se cuvine pe drept. Vor primi pămînt (comitetul a și întocmit listele) mai întii toți cei care n-au pămînt deloc, pe urmă văduvele și orfanii de război și cu ce-o mai rămîne și cei mai săraci și-or rotunji și ei ogoarele, ca să poată trăi omenește.

Cei de față primiră propunerile cu bucurie și o porniră spre ogoarele moșiei, în frunte cu Bărzoi, care flutura listele ca pe niște steaguri. Toți erau înflăcărați, se simțeau liberi ca pasărele cerului. Li se deșteptase în suflet cutezanța și dîrzenia răzeșilor lui Ștefan cel Mare, care, cu brațele lor viteze, apăraseră și munciseră pămîntul strămoșesc.

Boierul Lupu, fiind înștiințat de oamenii lui, se afla deja la hotarul moșiei cu pușca încărcată, călare pe Corbu, un cal nărăvaș și rău. Păstra în priviri sticlirea fiarei, gata să se repeadă și să sfîșie. Împrejurul boierului, jandarmii și vechilii formau o mică ceată.

— Cine pășește peste hotar, răcni boierul fluturînd pușca, e un om mort !

În mulțime se produse frămîntare, însă Bărzoi o liniști cu un semn și, ieșind în față, zise :

— Boierule, ce-a fost nu mai este, a venit și vremea noastră. Cu multe lacrimi și amar am așteptat-o. Pune pușca la locul ei, că n-am venit să ne războim, ci să ne luăm dreptul nostru.

— Dreptul vostru ? se înfurie boierul, ce drepturi pot avea niște amăriți ca voi care, dacă nu eram eu să vă miluiesc, ați fi crăpat de foame ? Văd că v-ați ieșit din minți și ați început să dați din gură, însă o să am eu grijă să vă astup gurile cu pămînt, și să vă saturați de-a rîvnii la averea altuia.

Bărzoi nu se înfricoșă nici de amenințările boierului, nici de puștile jandarmilor și zise :

— Îndrăznești să spui că ne-ai miluit cînd ne-ai supt sîngele ca să-ți înmulțești avuția și să trăiești în belșug cînd noi n-aveam ce pune pe masă de ne mureau copii de foame ? Și-apoi de unde pînă unde pămîntul e al tău, că de cînd mă știu nu te-am văzut smulgînd o buruiiană ori adăpînd un bou ? Să-ți intre bine în cap, boierule, nu poate

fi stăpîn decît acela care trăiește din muncă și nu din jecmănirea celor slabi și neajutorați.

— Îl auzi ? se adresă boierul șefului de post, ăsta e comunist !
Arestează-l !

Șeful de post privi mulțimea, văzu privirile amenințătoare ale țăranilor și căută să iasă din încurcătură :

— N-am nici o dispoziție de la forurile superioare.

— Îți dau eu dispoziții !

— Dumneavoastră nu reprezentați o autoritate legală, cereți să mi se ordone de către comandantul jandarmeriei și atunci...

Șeful de post, ca să arate că nu mai are ce discuta, își luă pușca în spate și făcu stînga împrejur, urmat de jandarmii săi, însoțit de hui-duielile țăranilor. Pentru boier asta însemna prea mult și trase în mulțime, însă Corbu, înspăimîntat de împușcătură, sări în două picioare apoi o rupse la fugă nechezînd sălbatic, tîrînd după el pe boier, care rămăsese agățat de scara șei. Împușcătura nu-și atinsese ținta și țăranii îl găsiră pe boier, la cîteva sute de metri depărtare, fără suflare, zdrobit de copitele calului.

Am aflat de întîmplarea asta peste cîteva zile, zise moș Oprea, și în sinea mea m-am bucurat. Boierul plătise toate fărădelegile după cuviință, iar satul, credeam eu, putea să răsufle ușurat. Dar m-am înșelat, pentru că uitasem de feciorul boierului, despre care nu se știa nimic. Unii spuneau că ar fi murit în război, alții că ar fi fugit cu nemții. Cum se întîmplă de obicei, o mare bucurie te face să uiți de primejdii ; de aceea noi, aici la stîna, cît și țăranii, ne vedeam liniștiți de treburi fără să bănuim despre cumplitele încercări care ne așteptau.

După vreo două săptămîni de la moartea boierului, Năstase, ciobanul acela bătrîn cu mustăți lungi care pune vreascuri pe foc, mergînd în sat după sare și mălai, ne aduse vești înfricoșătoare. Bărzoii fusese găsit ucis pe cîmp. Pe pieptu-i înșîngerat se afla o hîrtie pe care scria : „Așa vor păți toți comuniștii“.

Satul era uluit de această întîmplare, se spuneau multe.

Groaza și nesiguranța zilei de mîine se răspîndeau ca ciurma. Noi ciobanii, care trăim departe de lume în aceste pustietăți, începurăm să ne facem griji. Noaptea, întăream paza, chiar și ziua eram cu ochii în patru, dar cum ne-am fi putut împotrivi bandiților cu niște ciomege și cițiva cîini, cînd ei erau înarmați pînă-n dinți ? Trăiam cu frica-n sîn și de multe ori, noaptea, cînd auzeam cîinii hămăind, săream ca

fript, lac de sudoare, apucam bîta, însă o făceam mai mult din obișnuință, pentru că știam că nu-mi poate folosi la nimic.

Într-o zi, pe cînd umblam după o oaie rătăcită și mă îndepărtasem binisor de stîna, am auzit în spatele meu un foșnet și un glas tăios îmi porunci :

— Nu te întoarce ! Dacă faci vreo mișcare ești mort !

Am încremenit. Mă și vedeam întins pe năsalie, cu nevasta bocindu-mi la căpătii, dus de patru flăcăi, cum se obișnuiește pe la noi, și urmat de toată suflarea satului. Așteptam să mă ciuruiască gloanțele, însă cel din spatele meu nu se grăbea și fiorul morții mă scutura din creștet pînă-n tălpi.

— Ai aflat, cred, se auzi din nou glasul, ce-au pățit Bărzoi și alți comuniști care au rîvnit la averile boierilor ?

— Știu ce-au pățit, am răspuns, cu nădejdea că aș putea scăpa cu viață, dacă banditul lungeste vorba...

— Atunci, dacă mai vrei să vezi soarele, trebuie să faci ce-ți poruncesc și să nu ieși din cuvîntul meu.

— Așa să fie precum zici, am promis eu.

Mai trecură cîteva clipe de tăcere, poate cele mai grele din viața mea, mai ales că deslușeam limpede țacănitul armei.

— Uite ce-ți cer, continuă necunoscutul cu un glas înăbușit și amenințător, n-ai să spui nimănui că ne-am întîlnit, chiar de ți s-ar smulge limba din gură. Cînd te-oi înștiința, o să-mi aduci brînză și carne și o să le lași în locul ăsta. Nimeni nu trebuie să știe de înțelegerea noastră. Încarci merindele pe măgar, cum se obișnuiește, și o să le spui celorlalți că le duci în sat să le vinzi, ori te privește ce-o să scorești. Totul e ca treaba să meargă bine.

Locul ales de bandit era o poiană largă, aproape de marginea pădurii, fiind ușor de supravegheat. Îmi dădeam seama că mi-ar fi fost cu neputință să vin însoțit de cineva. Fără îndoială că alți bandiți puteau observa poiana, urcați în copaci, și orice mișcare care ar fi dat de bănuir. Știam că a-i ajuta pe bandiți era o crimă, însă nu exista nici o ieșire, din pricina groazei pe care bandiții o răspîndiseră și care îmi luase mințile.

— Ei, ne-am înțeles ? se auzi iarăși glasul.

— Da, am încuviințat și, cînd m-am văzut iar singur, am mulțumit pietrelor pentru norocul pe care l-am avut.

Vreme de vreo lună mi-am îndeplinit obligațiile față de bandiți, întîmpinînd destule greutăți, pentru că plecările mele cu măgarul încărcat cu merinde dădeau de bănuir ciobanilor. Ei începură să-și piardă

încrederea față de mine, cu toate că încercam să-i duc cu vorba. Pînă ce, într-o seară, cînd mă înghesuiră cu întrebările, n-am avut încotro și le-am zis :

— Oameni buni, la grea cumpănă am ajuns și, dacă fac ceea ce fac, e că altfel nu se poate. Rugămîntea mea este să nu suflați o vorbă nimănui, altfel sînt în joc viețile noastre. Mă cunoașteți ca pe un om cinstit și vă dați seama că, de-aș fi găsit o cale mai bună, n-aș fi șovăit s-o urmez.

Ciobanii m-au privit îngîndurați, nu puteam desluși pe fețele lor ce gîndeau, mai ales că de atunci nu mi-au mai pus nici o întrebare. Nădăjduiam în sinea mea că năpasta o să se sfîrșească în curînd, pentru că ciocnirile dintre bandiți și armată se înmulțeau și cîțiva dintre ei fuseseră uciși.

„Orice început are un sfîrșit, gîndeam eu, o să vină vremea să scăpăm și de nenorocirea asta.“

Într-una din zile, pe la amiază, văzui urcînd spre stîină un tînăr îmbrăcat în straie ciobănești și mă întrebam cine putea fi. De departe mersul lui mi se părea cunoscut, însă ideea care îmi trecea prin cap mi se părea cu neputință. Aurel, fecioru-miu, făcea pe atunci armata și, dacă ar fi fost el cum mi se părea, ce roșt aveau straietele cu care era îmbrăcat? Mai venise în permisie pe acasă și discutasem întîmplările petrecute prin părțile noastre, însă nu dezvăluisem nimic, mă temeam mai mult de soarta lui decît de a mea. Fiînd în trupele de securitate, cutreiera adesea împrejurimile și, dacă bandiții ar fi aflat că știe ceva, capul îi era în pericol.

La stîină mă aflam doar eu, eram bolnav și, după cum mă sfătuisese doctorul, luasem niște medicamente și mă odihneam. Cînd s-a apropiat destul de mult și mi-am dat seama că era el — nu mai încăpea nici o îndoială — m-am repezit ca să-l îmbrățișez, însă el s-a împotrivit și mi-a cerut să intrăm în colibă.

— Tată, îmi atrase el atenția, nimeni nu trebuie să știe că mă aflu aici. Să le ceri ciobanilor să mă considere un cioban nou, venit să-și unească turma cu a dumatile. Asta n-o să mire pe nimeni, doar și alții au făcut în ultima vreme același lucru de cînd cu întîmplările pe care le cunoașteți prea bine.

După ce i-am făgăduit că o să fac ce mi-a cerut, ne-am îmbrățișat, ca de obicei, și am sporovăit despre ale noastre. Căutam să-mi țin cumpătul, însă o presimțire nu-mi da pace. Bănuiam că se vor întîmpla multe lucruri și eu nu puteam face nimic. După ce ciobanii au luat

cunoștință de rostul lui Aurel la stîină, înainte de a ne culca, feciorul m-a întrebat :

— Nu mai ai nimic să-mi spui ? Văzîndu-mă că tac, a adăugat : Tată, trebuie să stăm serios de vorbă !

Cuvintele lui m-au făcut să mă treacă nădușelile ; nu vedeam în fața ochilor decît oameni ciuruiți de gloanțe și parcă simțeam în spate, ca la prima întîlnire cu bandiții, foșnetul acela înfiorător și clănțănitul armei. Aurel nu ținu seama de starea mea și-mi aruncă în față o întrebare pe care, cu toate că o așteptam, îmi făcu părul măciucă :

— Ce legături ai cu bandiții ? Trebuie să-mi spui adevărul, că altfel înseamnă, spunînd aceste vorbe Aurel tuși stînjenit, că ești un trădător și vei răspunde în fața legii. Nu îți închipui cît rău ne-a făcut purtarea dumitale și, dacă superiorii mei ți-au acordat totuși încrederea, s-au gîndit că un erou de la Mărășești (fusesem decorat în primul război mondial) nu-și poate trăda patria. Socotesc că tot ce-ai făcut pînă acum se datorează neștiinței și fricii, însă a venit timpul să-ți răscumperi greșelile.

I-am povestit totul din fir-a păr, străduindu-mă să-i arăt cum trebuie să înțeleagă el, în primul rînd, purtarea mea. M-a ascultat, apoi mi-a dat de înțeles că ce-a fost a fost, acum datoria mea era să mă pun pe treabă.

— Știu că ești bolnav, zise el, însă lucrurile nu mai pot aștepta. Peste două zile trebuie să le duci iar merinde. Îmbracă-te și mergi cu mine să-mi arăți unde le lași !

Nu m-am împotrivit și, însoțit de fecioru-miu, am ieșit din stîină pe furiș și i-am arătat locul. Mi-a cerut să stau culcat și să nu mă mișc orice s-ar întîmpla. El începu să se tîrască spre pădure. Nu-mi dau seama cît a zăbovit. Cînd am luat-o înapoi spre stîină, mi-a zîmbit și mi-a zis :

— Tată, nu-i departe timpul cînd le vom descoperi bîrlogul.

— Bîrlogul lupilor, mă luă gura pe dinainte și mi-am dat seama că botezasem bine ascunzișul bandiților, pentru că nu știu nici eu cum vorbele mele s-au răspîndit, deci pot să spun că eu le-am fost nașul.

A doua zi, începu lucrul la stîină, Aurel se pricepea că doar în vacanțe, cît urmasse școala, obișnuia să-mi dea o mîină de ajutor. În ziua cînd trebuia să le duc bandiților merinde, se sculă la primul cîntat al cocoșilor și, înainte de a pleca, m-a sfătuit : „Îți faci treaba ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Vezi cum te porți, mișei sînt vicleni și, la cea mai mică șovăială, ar putea mirosi ceva. Acum te las cu bine, ne vedem la noapte.“

Pînă la amiază, cînd mi-am încărcat măgarul, numai eu știu ce era în sufletul meu, însă m-am stăpînit ; era în joc nu numai treaba noastră, ci și viața feciorului, care prețuia pentru mine mai mult decît orice pe lume. Am dus merindele, ca de obicei, și pe urmă m-am pus pe așteptat. N-aș dori, dragii mei copii, ca nimeni să treacă prin ce-am trecut eu. O clipă de așteptare mi se părea lungă cît o zi și, de atîta zbulucium, m-am prăbușit în colibă, pentru că se apropia miezul nopții și băiatul nu mi se întorsese încă. „Dacă mai durează mult așteptarea, îmi pierd mințile“, îmi ziceam, însă greșeam, nu-mi dădeam seama cît poate îndura un om.

Spunînd acestea moș Oprea lăcrimă. Își șterse ochii cu palmele și continuă :

Nu știu în ce ceas de noapte era, cînd m-am simțit zgîlțit și, deschizînd ochii, l-am văzut pe Aurel. Era bucuros și-mi zise fluierînd încetișor : „Am făcut treabă bună. Cu vreo două ceasuri înainte de a veni matala acolo, un bandit s-a urcat într-un brad înalt și a cercetat cu binoclul împrejurimile. Era bine înarmat și-și ținea la îndemînă o armă cu lunetă ; probabil unul dintre țintașii lor de frunte. Alți bandiți stăteau în tufișuri, ca să intervină dacă era nevoie. După ce-au luat merindele, i-am urmărit cîțiva kilometri, pînă ce doi au rămas de pază, iar ceilalți și-au continuat drumul. Am hotărît că nu era momentul să-i urmăresc mai departe, nu eram pregătit. «Treaba asta o s-o fac mîine», mi-am zis și mi-am alcătuit un plan“.

După ce a mîncat în fugă, a umblat în traistă și a scos o cutie, mai tîrziu am aflat că era un emițător și a început să țacăne. Nu mai puteam de bucurie, feciorul era viu și nevătămat, adîncit în treburile lui, care n-au durat prea mult, pentru că, după vreun sfert de ceas, și-a pus cutia la loc și mi-a spus : „Planul mi-a fost aprobat, mîine le spui ciobanilor că mă trimiți să aranjez cu tainul care ni se cuvine pe luna asta. Trebuie să merg mai departe cu cercetările, s-ar putea ca bandiții să plece, mai au și alte ascunzători“.

A doua zi s-a dus în cercetare, așa cum ne-am înțeles. apoi încă trei nopți la rînd. Acum nu mai discutăm nimic despre „lupi“ ; cînd îl întrebam ceva zîmbea, avea un zîmbet luminos și cald și mă liniștea îmbrățișîndu-mă : „Lasă, tată, totul o să fie bine, oamenii vor scăpa de năpastă și în locurile astea bîntuite de moarte se va așterne liniștea și pacea. Nu fi îngrijorat de soarta mea. Am avut cazuri și mai grele și, uită-te la mine, nu mi s-a clintit un fir de păr. În treburi din astea, dacă-ți cunoști meseria și ești cu ochii în patru, o scoți întotdeauna la capăt“.

Cuvintele lui m-au liniștit întrucîtva, plecările și venirile nu mă mai frământau atîta, așa e omul, pînă la urmă, se obișnuiește cu orice.

Într-o noapte, urcă la stîna un grup de tineri. Mi-am dat seama că erau militari, cu toate că erau îmbrăcați civil, pentru că Aurel a luat poziția de drepti în fața unui bărbat înalt, cu mustață, și a raportat :

— Tovarășe comandant, toate sînt în ordine !

Comandantul i-a strîns mîna, apoi s-a întors către mine și mi-a zis :

— Baciule, primește mulțumirile noastre. Ne-ai fost de mare folos, iar în noaptea asta sperăm să terminăm cu nemernicii din „Bîrlogul lupilor“.

— De unde știți cum le-am botezat ascunzătoarea ? m-am mirat eu.

— Știu nu numai eu, ci toți de prin partea locului. Așa o să-i rămîna numele în veci.

Au mai stat și s-au sfătuit, eu eram afară ca nu cumva cineva să părăsească stîna, apoi înainte de a se afunda în desișul pădurii, Aurel, parcă știind că ne vedeam pentru cea din urmă oară, m-a strîns în brațe și m-a sărutat.

— Rămîi cu bine, tată, mi-a urat el și a fluturat din mîna pînă ce, împreună cu tovarășii săi, s-a pierdut în negura nopții.

Mos Oprea tăcu îndelung cu ochii ațintiți în vîlvătăile focului. Tăceau și ascultătorii și, cînd Ilieș aruncă cîteva vreascuri, flăcările țîșniră pîrîind, iar puzderia de scînteii, răbufnind puternic, umplu văzduhul c-o ploaie de stele care, după o viață de-o clipă, se topeau în nemărginire. Bătrînul baci le privea îngîndurat, apoi, învelindu-se mai bine cu sumanul, deși era destul de cald, zise :

— Așa-i viața omului, strălucește pentru o clipă, ca apoi să fie înghițită de întuneric. Dacă nu trăiești în zadar, rămîi în urmă flăcările. Ele strălucesc cu atît mai viu cu cît sufletul ți-a ars mai puternic pentru fericirea oamenilor. Poate de asta îmi apare atît de deslușit dimineata aceea cînd bandiții, legați fedeleș, erau mînați din urmă, în timp ce pe patru tîrgi zăceau tinerii care-și dăduseră viața pentru curmarea răului. Printre ei se afla Aurel, dragul meu fecior, cu fața îngălbenită de moarte, însă senină și netulburată...

Dragii mei, lacrimile ce vă șiruiesc pe obraz îmi par picături de rouă ce scînteie la ivirea primelor raze ale răsăritului și asta îmi întărește credința că oamenii care s-au jertfit nu se uită, ci-și continuă viața prin urmașii lor.

DISCUȚIA

Vasilică Nemțeanu, elev în clasa a patra, făcuse în acea săptămână câteva pozne fără pereche. Luase și câteva note rele, iar tînăra învățătoare Dana era tare supărată pe el. Colegii lui îl sfătuiseră să se îndrepte, fusese discutat și în fața clasei.

Intr-o dimineată, pe cînd se îndrepta spre școală, învățătoarea simți îndărătul ei niște pași și auzi tusea unui copil stînjenit. Se întoarse și-l văzu pe Vasilică. Numai că Vasilică nu mai era băiatul murdar și neglijent ca altădată, ci se îmbrăcase cu o uniformă nouă, pantofii curățați străluceau, iar șapca, trasă pe sprinceană, îi dădea înfățișarea unui elev demn și serios. Dînd cu ochii de învățătoare, genele îi clipiră des, se fistici și bolborosi :

Mirată, învățătoarea îi întoarse salutul și își continuă drumul.

— Bună dimineată !

Scrîșnetul nisipului de pe alee dovedea că băiatul o urmărește și nu știa ce să mai creadă.

Ce se întîmplase oare cu Vasilică ?

Pe băiat îl treceau broboane de sudoare. Uitase că-i școlar în clasa a patra și că, la anii lui, trebuie să fie curajos și îndrăzneț. Spre necazul său, nasul îi curgea, răcise cu o zi înainte și, în loc să-l șteargă cu batista, smiorcăia ca un copil lipsit de educație. Cum să-i vorbească așa tovarăsei învățătoare ?

Scoase pe furiș o foaie de hîrtie din buzunar și începu să citească în șoaptă :

„Scumpă tovarășă învățătoare, analizînd lucrurile, am ajuns la concluzia că m-am purtat urît...”

Nu, nu mergea defel ! Muncise la cuvîntare toată ziua de ieri, ceruse și ajutorul lui taică-su... Tocmai acum, cînd venise momentul, i se punea un nod în gît și abia deschidea gura. Totuși trebuia să-i vorbească tovarăsei învățătoare, dar cum ?

După ce se mai gîndi, socoti că totuși era bine să folosească ceea ce era scris pe hîrtie. În cuvîntare erau spuse lucruri gîndite, izvorîte din inimă. Însă, dacă o să citească scrisoarea, ce va crede despre el tovarășa învățătoare ? Că nu e în stare să vorbească și să-și împărtășească gîndurile liber, fără să se ia după... Era ca și cum ar fi fost prins copiind.

Ca să iasă din încurcătură, singura soluție era aceea de a învăța cuvîntarea pe dinafară. Începu să repete, cum făcea cînd memora o poezie : „Scumpă tovarășă învățătoare... analizînd...”

Învățătoarea îl auzi și zîmbi. Veni lîngă el și-l întrebă :

— Vrei să-mi spui ceva, Vasilică ?

Băiatul își pierdu capul de tot. Cu mîinile la spate, să nu i se vadă scrisoarea, îngăimă :

— Tovarășă învățătoare, vă plimbați ?

O întrebare mai neghioabă decît asta nici că se putea ! Lăsa ochii în jos, se smiorcăi și, de ciudă, îi dădură lacrimile.

Învățătoarea îl mîngîie și-i așează mai bine gulerul la cămașă.

— Ce mai faci tu, Vasilică ? îl întrebă.

— Bine.

— A venit tata de la Reșița ?

— A venit.

Fiind vorba de taică-su, băiatul prinse curaj. Tata era un om dintr-o bucată, vorbea hotărît, știa ce vrea. Își potrivea mai bine ținuta și se grozăvi :

— Tata e fruntaș, are o mulțime de diplome și o decorație.

— Felicitările mele, se bucură învățătoarea, e lucru mare să ai un asemenea tată.

Vasilică trecuse de clipele grele, acum îi apărea în minte cu limpezime ce scrisese, avea un mare chef de vorbă.

— Tata a discutat serios cu mine, se destăinuie el, și trebuie să recunosc că m-am făcut de rușine. V-am necăjit pe dumneavoastră, i-am supărat pe colegi, iar biata mama numai eu știu cît a suferit...

— Și ce gînduri ai ?

— E la mijloc o... Vasilică se trudea să găsească cuvîntul nimerit... e o chestiune de onoare. Tata e membru de partid, fratele utecist... a venit acum și rîndul meu...

— Ce vrei să spui ?

— E timpul să devin pionier...

— Așa e, îi dădu învățătoarea dreptate, trebuie să fii și tu în rîndul școlarilor buni. Colegii tăi or să se bucure mult așa cum mă bucur și eu.

Învățătoarea își făcu de lucru cu poșeta și continuă :

— O să te propun să devii pionier cu ocazia alegerilor pionierești. Și fiindcă veni vorba de alegeri, pe cine crezi tu că trebuie să-l alegeți președintele detașamentului ?

Vasilică se și văzu cu mîna dreaptă în sus, cum făcea taică-su cînd avea o discuție cu prietenii :

— Președinte al detașamentului cred că trebuie să-l alegem pe Nicu.

— De ce ?

Băiatul își răsfiră degetele mîinii stîngi și cu arătătorul mîinii drepte începu să numere :

— În primul rînd, Nicu învață foarte bine, e foarte disciplinat, e curat și îngrijit, a depășit planul de colectare a materialelor refolosibile... Recită nemaipomenit din Eminescu. Îl iubim și ne mîndrim cu el. În meciul cu clasa a IV-a B a marcat trei goluri.

— De acord ! încuviință învățătoarea. O să-l propunem pe el.

Vasilică se opri să-și tragă răsufierea. Venise timpul să folosească și ce scrisese. Luă o poziție demnă și rosti emoționat :

— Scumpă tovarășă învățătoare, analizînd lucrurile, am ajuns la concluzia că m-am purtat urît. Sînt băiat mare, un viitor pionier și mă angajez să devin muncitor, disciplinat și să-mi realizez cu cinste sarcinile care îmi vor fi încredințate.

FILE DIN CARNETUL LUI DĂNUȚ

LUCIAN

În prima zi de școală, cînd eram în clasa întâia, învățătoarea noastră tocmai terminase cu așezatul elevilor în bănci, cînd ușa s-a deschis și, în cadrul ei, a apărut o femeie tînără, cu un băiat în brațe. Băiatul era blond, cu ochi căprui, obrații bucălați și pe fața lui se citea suferința. Ținea dinții încheștați și mîinile la piept, încercînd să-și înăbușe un geamăt. Cauza suferinței era un picior pus în gips și Miu, colegul meu de bancă, mi-a șoptit :

— Îl cunosc, stă cu mine în același bloc, îl cheamă Lucian.

Învățătoarea l-a așezat în prima bancă de lingă perete, alături de Irina, o fată serioasă și tăcută. Rezemîndu-se de spătarul băncii, Lucian a scos la început un oftat de ușurare, însă gipsul care îi îngreuna piciorul bolnav îl făcu după un timp să se încrunte și gura i se strînse. Maică-sa îl privea cu îngrijorare, iar învățătoarea ni l-a prezentat :

— Colegul vostru, Lucian Roman !

Pe fețele noastre se citea neliniștea, nu ne dădusem seama pînă atunci că accidentele de circulație pot avea urmări atît de grave. Miu mi-a spus că Lucian nu avea nici o vină, mergea liniștit pe trotuar, însă un elev din clasele mari, din neatenție, l-a izbit cu bicicleta.

— S-ar putea săracul să rămînă cu un picior mai scurt, se indignă Miu, cel care l-a călcat mergea în picioare pe bicicletă și își acoperise ochii cu palmele. Dacă nu se astîmpără, o s-o pățească mai rău decît bietul Lucian.

Cu toată durerea pe care o simțea, se putea observa că băiatul tare ar fi dorit să rămînă în mijlocul nostru. Mîngîia mîinile Irinei și își făcea de lucru cu ghiozdanul. Mama lui, care rămăsese lingă perete era necăjită, îi înțelegea frămîntarea și ne-a spus :

— Medicii i-au prescris să stea o lună în pat, pînă o să i se scoată gipsul, însă pentru că astăzi e prima zi de școală, l-am lăsat numai s-o cunoască pe tovarășa învățătoare și pe colegi.

Fața băiatului se luminează, propunerea mamei îi plăcea, însă deodată icni și se schimonosi de durere. Învățătoarea l-a mîngîiat și i-a spus :

— Ascultă de sfatul medicului, ca să te faci bine cît mai curînd. Noi o să te așteptăm și locul tău o să rămînă liber pînă te întorci. Îți place s-o ai colegă de bancă pe Irina ?

Lucian încuviință și, în timp ce părăsea clasa, în brațele maică-si, ne învălui cu o privire tristă.

Cît a lipsit, ne uitam deseori cu mîhnire la locul lui și-i puneam Irinei, care-l vizita zilnic, o groază de întrebări : „I s-a scos gipsul ?“ „Poate să meargă ?“

Irina nu ne dădea vești prea bune și pentru că noi voiam să vedem totul cu ochii noștri, ne-am hotărît să-i facem o vizită. Nu i-am spus învățătoarei, pentru că ne atrăsese atenția că Lucian are nevoie de liniște, nu trebuia tulburat. Dragostea pentru micul bolnav a fost mai tare decît sfaturile învățătoarei și, într-o zi, eu, Miu și cîțiva colegi, cînd am terminat orele ne-am dus să-l vedem. Din economii am cumpărat un buchet de garoafe roșii (bunicul mi-a spus că roșu înseamnă sănătate), la care am adăugat cîteva portocale. Miu, care îi cunoștea gusturile, a mai băgat în pungă niște gumă de mestecat. Cînd ești țintuit în pat, ca să-ți alungi uritul, trebuie să faci ceva.

Cînd am ajuns la blocul unde stătea Lucian, la intrarea în lift, am dat peste învățătoarea noastră. Credeam că o să se supere că n-am ascultat-o. Însă ea s-a bucurat și ne-a cerut să urcăm cu liftul în grupe de cîte trei. Nouă nu prea ne-a venit bine treaba asta, pentru că a trebuit să însoțescă fiecare grupă.

L-am găsit pe Lucian așezat între perne și răsfoind o revistă. Mama lui îi explica pozele aranjându-i pernele și făcea tot ce-i sta în putință să se simtă cât mai bine

— Azi ai musafiri, îl anunță învățătoarea mângâindu-l pe creștet, colegii tăi sînt nerăbdători să te vadă.

Lucian era tare bucuros, iar maică-sa își pierduse capul. Nu știa ce să ne mai servească și unde să ne așeze. Am ținut seama de sfatul tovarăsei învățătoare și nici n-am pomenit de boli și suferințe. I-am povestit întâmplări hazlii de la școală, cum ne descurcăm cu învățătura, ce planuri avem de viitor. Lucian ne-a îngăduit să ne jucăm cu jucăriile lui iar maică-sa ne-a pus o placă pe care era înregistrată povestea *Punguța cu doi bani*.

Lucian uitase de toate suferințele, se amuza de ghidușii lui Miu, care știa să imite păsările și animalele. Mioara a cîntat *În poiana verde*, Irina a dansat cu grație, iar Vicențiu ne-a dezvăluit un talent pe care nu i-l cunoșteam : cînta cu muzicuța într-un ritm îndrăcit, bătut cu vîrfurile bocancului.

*

Lucian a lipsit destul de mult și pe noi ne frămînta un gînd pe care nu îndrăzneau să i-l destăinuim cuiva : va reuși oare să meargă ?

Ca să ne încurajeze, Irina ne aducea vești bune, însă am rămas dezamăgiți cînd, într-o zi, Lucian a apărut la școală tot în brațele mamei-si. După ce l-a așezat în bancă, ne-a spus că și-a luat concediu fără plată să poată avea grijă de băiat.

Ne așteptam ca Lucian să fie disperat, însă el se împăcase cu soarta, ședea în bancă de la începutul pînă la sfîrșitul cursurilor și ne miram cum poate îndura un asemenea chin. Mama lui venea în fiecare recreație, îi servea gustarea, îi dădea să bea ceai sau apă și se interesa mereu cum se simte. El rîdea, făcînd-o pe nepăsătorul ca s-o încurajeze. Ca să nu se plictisească în recreații, desena sau citea cîte ceva din abecedar. Caietele lui erau îngrijite, scria atent, cu răbdare și, încet, încet, făcea progrese tot mai mari.

Prima notă care a luat-o la scriere a fost opt și mama lui era necăjită pentru că boala îl obliga să muncească mai mult decît noi, însă el nu s-a descurajat, ci și-a dus un deget la tîmplă ca un om mare și-a zis :

— O să vezi, mamă, că o să iau zece în curînd !

Irina era mereu lîngă el, îi explica chestiunile neînțelese și dacă, la scris, dădea peste o literă necunoscută, i-o făcea ușor cu creionul, iar el scria peste ea cu cerneală. Îi ducea caietul la corectat, iar dacă

maică-sa întîrzia în vreo recreație, îi da să bea apă din sticlă ei, sau se așeza lîngă el și-i propunea :

— Hai să facem împreună litera „r“, n-ai fost la școală cînd am învățat-o și nu-mi place nodulețul, e prea mare și-l scrii sub linie !

Fiecare căutam să-l ajutăm cum putem, Vicențiu îl învăța să cînte din muzicuță, Miu să imite cucul sau pitpalacul, iar eu și cu Bugar, cel mai voinic dintre noi, îl sprijineam să facă o mică plimbare prin clasă. Lucian se străduia să se descurce și, cînd reușea, era bine dispus, iar noi nu mai puteam de bucurie.

— La primăvară, îi promitea Predescu, căpitanul echipei de fotbal a clasei, o să te primim în echipă. Pe ce post vrei să joci ?

Lucian se gîndea și, după ce cîntărea bine lucrurile, zicea :

— La început aș putea fi portar, apoi, cînd o să mă vindec de tot, mi-ar plăcea să fiu înaintaș și să marchez cît mai multe goluri.

Îl aprobam zgomotos, îl băteam pe spate și-i strîngeam mîinile, ba chiar intensificam exercițiile de mers pînă ce Irina se supăra :

— Terminați ! ne mustra ea, nu vedeți că a transpirat ? E încă bolnav și voi nu vreți să înțelegeți asta !

Lucian protesta, iar noi ne rușinam, pentru că Irina avea dreptate.

*

De cîteva zile, Goanță, elevul care îl accidentase pe Lucian, îl pîndește cînd vine și pleacă de la școală. Noi l-am observat și am vrut să-l luăm la scîrmănat, însă avea o privire atît de tristă că n-am îndrăznit să-l atingem, cu toate că Bugar și-a suflecat mînele cămășii și și-a umflat mușchii, iar Vicențiu ne-a arătat o șmecherie grozavă : mergi după „vînat“ (așa îl numea el pe Goanță), fără ca acesta să bănuiască ce-l așteaptă, apoi îi pui piedică și găliganul cade la pămînt ca o plăcintă. Ceilalți colegi cunoșteau și alte trucuri, dar cum să-l ataci cînd îl vezi atît de necăjit și cînd, la un pumn dat de Bugar, nu numai că nu s-a supărat, ci a zis :

— Hai, dă-mi de cheltuială, că merit !

Cînd suna de recreație, Goanță deschidea ușa clasei noastre, îl privea lung pe Lucian, apoi se ducea în curte cu capul plecat. Auzisem că nu mai vrea să știe de bicicletă și că le-a promis părinților că n-o va folosi decît atunci cînd își va răscumpăra greșeala.

Într-o zi a intrat în clasă, l-a mîngîiat pe Lucian și i-a cerut cu ochii înlăcrimați să-l ierte. Gestul lui ne-a emoționat, însă Lucian a clătinat din cap și i-a spus :

— Nu sînt supărat pe tine, doar n-ai vrut să mă calci cu bicicleta.

Din ziua aceea, Goanță e aproape tot timpul lângă Lucian și caută să-l ajute cât poate. S-a împrietenit cu noi și, în recreații, cînd e cald afară, îl ia pe Lucian în brațe, îl duce pe terenul de sport și-l așază pe iarbă, la umbră. Apoi ne arbitrează meciurile de fotbal. Făcînd parte din echipa reprezentativă a școlii, știe o groază de lucruri, ne învață cum să pasăm, să tragem la poartă, sau să oprim un atac al adversarului. Lucian ne urmărește cu atenție și zice :

— M-am gândit bine, pentru început numai postul de portar mi se potrivește, n-am prea mult de alergat.

UNCHIUL MAMEI

Se apropie vacanța de iarnă și la noi în casă e mare agitație. Am hotărît să petrecem Anul Nou la unchiul mamei, în satul unde muncise ca învățător peste patruzeci de ani. Pregătirile pentru plecare au durat cîteva zile. În acest timp tata a cercetat cîteva magazine în căutarea unor lucruri și se dusesse la muzeul orașului cu niște obiecte pe care bătrînul i le dăduse în grijă cînd fusese pe la noi.

La 31 decembrie, cu mașina încărcată vîrf, o pornirăm la drum. Aveam de mers peste optzeci de kilometri și am plecat pe la patru după-amiază, încotoșmănați în blănuri, că-mi venea să rid de tata, semăna cu un urs. Mergeam ocolind movilele de omăt bucuroși că nu bătea vîntul să fie viscol cum ne așteptasem. Întilneam pluguri de zăpadă, mașini gîfiind printre nămeți și priveam cu plăcere cîmpurile albe, sub care semănăturile așteptau liniștite venirea primăverii.

Copacii, încărcăți de promoroacă și de stolurile de ciori care se lăsau ca niște unduiri de fum peste întinderi, nu stinghereau măreția Anului Nou, cu brazi potopiți de lumină în așteptarea chiotelor urătorilor, mugetelor de buhai, sunetelor de clopoței și trăsnetelor de harapnice.

Cînd am ajuns în sat se lăsase seara și geamurile caselor, asemenea unor clipiri de flacără, urcau și coborau pe costișele dealurilor, apărînd și dispărînd printre crengile grele de omăt. Totul vuia infundat datorită sutelor de glasuri însoțite de zdrăngănitul cobzelor și țiuitul fluierelor, iar în cale întilneai grupuri formate din copii mărunți, flăcăi sau oameni în toată firea. Unele urmau plugul tras de boi cu coarnele împodobite cu panglici colorate, altele pe darabanii care băteau din tobe, să joace, clămpănind din boturile lungi, caprele cu lînă mițoasă și oglinzi pe creștet. Cete de haiduci fioroși îmbrăcați în cojoace, cu căciuli uriașe, își slobozeau pușcoacele în vreme ce căluții frămîntau pămîntul cu copitele în sunetele fluierelor. O nuntă țărănească conducea cu alai pe miri, nelăsînd cobzelor nici o clipă de odihnă.

Uitându-te de-a lungul și de-a latul satului, te credeai într-un carnaval în care grupurile se întreceau în fantezia costumelor, frumusețea cântecelor și jocurilor, priceperii de a răspîndi veselie și voie bună. Peste întreg vuietul, se ridica, asemeni unei chemări colindul din străbuni :

*S-a sculat mai an
Bădica Traian,
Și-a încălecat
Un cal învățat,
Cu șaua de aur
Și friu de mătăasă,
Cît vița de groasă.
Peste cîmpuri s-a uitat,
De-i arat și semănat...*

Unchiul mamei ne aștepta în fața casei, alături de cîțiva foști elevi. Erau îmbrăcați în costume naționale, cu cojoace frumos lucrate și căciuli înalte, cu pene de păun, puse pe-o ureche. În picioare purtau opinci, cu obielele măiestrit legate cu curele moi.

După ce ne-a urat bun venit și ne-a sărutat, bătrînul i-a cerut tatei să bage mașina în curte ca să ne putem alătura grupului care mergea să viziteze micul muzeu sătesc. Pînă la așezarea mesei de Revelion mai erau cîteva ceasuri. Nefiind pregătiți după datină, ne-a băgat în casă, a cotrobăit prin dulapuri și ne-a dat fiecăruia cîte un costum potrivit.

— La noi s-a înscăunat obiceiul să întîmpinăm anul care vine în costumele strămoșilor, ne-a lămurit el.

După ce ne-am îmbrăcat, parcă eram alții. Mama, cu o iie sclipitoare ce-i venea de minune, cu catrință înflorată și opinci, părea o Ileană Cosînzeană, iar tata aducea cu haiducii întîlniți pe drum. Băgat în niște ȋtari groși și înveșmîntat într-o cămașă strînsă de un chimir cu marginile tricolore, mă umflam în pene și mi se părea că nimeni nu-i ca mine. Unchiul îl împungea pe tata cu glume și scorneli, pentru că venisem îmbrăcați nemțește, cu toate că aveam acasă costume potrivite pentru asemenea ocazii.

Ne-am îndreptat spre școala veche transformată în muzeu și am văzut acolo unelte străvechi, folosite de țărani în gospodărie și munca de pe ogoare, un interior țărănesc de peste o sută de ani, monezi vechi, produse ale meșterilor olari de pe vremea dacilor și altele. M-au impresionat obiectele preistorice găsite pe Dealul Morii și încăperea în

care era depănată istoria școlii din sat. Pe pereți se înșirau tablouri de dascăli care și-au închinat viața școlii și luminării poporului. Tata a răsfoit cataloage vechi și manuale părăduite de timp printre care se afla și un manual de citire întocmit de Ion Creangă.

Cu zeci de ani în urmă, și chiar în timpul războiului al II-lea mondial, elevii învățau în jurul unor mese lungi, din lemn negeluit, tremurînd în zilele friguroase, cînd focul se făceau cu țîrîita și-și spuneau lecțiile suflînd în pumni, răspîndind aburi în jur. Îmbrăcămintea zdrențuroasă, peticită, nu-i apăra de ger. Vara, copiii lucrau fără istov pe moșie sau pe ogoarele amărîte ale părinților și sorbeau învățătura, noaptea, la lumina opaițelor fumegînde.

Muzeul era rodul strădaniei de-o viață a unchiului mamei, *opera*, cum îi plăcea tatei s-o numească, a unui bun român.

— Am adunat cu migală aceste comori, ne-a spus bătrînul, pentru ca cei de azi și viitorimea să cunoască istoria zbuciumată a poporului și să știe s-o prețuiască. Nu sînt singurul ; și alți dascăli s-au alăturat acestei mărețe meniri de a lăsa după ei o fărîmă de istorie.

Cînd ne-am întors în locuința unchiului, femeile din casă terminaseră de așezat masa. Fiind singur (nevasta îi murise), de cele trebuitoare sărbătorii se ocupa obștea satului. Văzîndu-ne sosiți, femeile ne urară „La mulți ani“ și plecară pe la casele lor, afară de două nepoate și eram nedumerit pentru ce-și dăduseră atîta osteneală cînd în casă, în afară de noi, nu se afla nici un musafir. Unchiul, a zîmbit, știa el ce știa și ne-a pofțit să luăm loc în jurul mesei.

Abia am terminat cu schimbul de cadouri cînd întreaga casă a răsunat de un „Aho!“ atît de puternic, că luminările bradului pîlpîiră. M-am uitat pe geam și am văzut un plug tras de patru boi care scînteia în felurite culori din pricina podoabelor. După ce urătura s-a sfîrșit, oamenii au intrat în casă, au sărutat gazda, apoi s-au așezat la masă pe unde au nimerit, au gustat din bucate și au închinat un pahar de vin.

— Uite-l pe directorul fabricii la care lucrez, se bucură tata și se îndreptă spre el să-i ureze cele cuvenite.

Directorul, un bărbat înalt, cu mustați pe oală, îi spunea unchiului „moșule“, iar acesta „măi băiete“. Știîndu-l tată a doi flăcăi, studenți la politehnică, am zîmbit cînd unchiul l-a luat la rost :

- Te-ai lăsat de arșice ?
- M-am !
- Nici nu mai cotrobăi prin cămări ?
- Nici !

Toți rîdeam cu voie bună și urătorii cîntară :

*Și la anul cînd venim,
Sănătoși să vă găsim :
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul !*

În toată noaptea Anului Nou s-au perindat pe la casa unchiului zeci de tineri și oameni în toată firea, să-i ureze sănătate și fericire.

După ce la miezul nopții am ascultat la televizor cuvîntul Președintelui Republicii, a urmat un moment care-mi va stăruî în minte pentru totdeauna. În casă și-a făcut apariția o ceată de bătrîni cu pletele și mustățile albe. Erau îmbrăcați în cojoace groase și căciulile înalte care le dădeau înfățișarea unor uriași. În mijlocul lor se afla un moșneag cu fața numai zbîrcituri și — așa-mi păreau mie — două mustăți lungi, încovoiate ca niște seceri. Se mișca greoi, sprijinit de ceilalți, însă trupul și-l ținea drept, iar ochii osteniți păreau că afundă în ei anii dedemult. Unchiul s-a apropiat de el cu respect, l-a îmbrățișat și i-a urat :

— Întru mulți ani să ne trăiești, moș Nichifor !

Bătrînul l-a sărutat pe frunte și i-a spus cu un glas răgușit și tremurător :

— Iaca, am ajuns să apucăm un nou an !

Fluierașii au cîntat *Hora de la Mărășești* și unchiul s-a prins în joc cu ceilalți. Din cauza bătrîneții se mișcau greu, însă opincile izbeau podelele sănătos, de se cutremurau geamurile.

— Știi cine-i moș Nichifor ? mi-a spus unchiul a doua zi. A fost sergent în compania mea în luptele de la Mărășești și unul din fruntașii răscoalei din 1907. A devenit un simbol al luptei pentru libertate, un patriarh al acestor meleaguri. Dacă el și ai lui reprezintă trecutul nostru măreț, tu și cei de-o seamă cu tine sînteți viitorul. Să nu uiți asta !

PRIMA SCRISOARE

Odată cu apropierea primăverii am început antrenamentul pentru campionatul de fotbal al piticilor. Dar pînă atunci eram preocupați de alt eveniment : ziua de 8 Martie. Cu toate că e încă frig, soarele e mai limpede și, cînd am ieșit ieri în curtea școlii, învățătoarea ne-a arătat cum mugurii copacilor au început să se umfle. În curînd vor plesni

inundînd totul cu puzderii de frunzulițe și flori. Sîntem veseli și, cînd Mariana Tufan i-a dat învățătoarei un buchet de ghiociei, ea a zîmbit și ne-a spus :

— Florile astea gingașe seamănă cu sufletele voastre, toată iarna au stat sub pămînt și acum, cînd au răsărit, fac ca totul să strălucească.

Am înțeles vorbele ei. După luni de muncă și frămîntare, unii mai cu sfiiciune, alții cu îndrăzneală, ne înălțasem acum și noi să putem privi lumea, care începuse să ne deslușească din tainele ei. Mai întîi înțelesul slovelor, apoi priceperea de a le așterne în caiete, pe hîrtie și a ne împărtăși gîndurile. Dacă atunci cînd vorbești, ideile vin uneori învălmășite, scrisul îți dă puțința să le orînduiești și să faci cuvintele să cînte sau să plîngă. Am simțit asta citind poveștile cu poze colorate care prindeau viață și ne duceau pe tărîmuri de vis și frumusețe.

Dimineața, cînd venim la școală, ne adunăm în grupuri să punem la cale în ce mod să ne bucurăm de Ziua Femeii. Fetele lucrează darurile pe ascuns, ca să fie o surpriză pentru sărbătorite, iar băieții fac vilvă, grozăvindur-se în fel și chip. Vicențiu s-a lăudat că și-a golit pușculița cu economii și o să-i cumpere mamei un cadou nemaipomenit. Lingă el o să adauge ultimele note de nouă și zece, însă eu doresc altceva. Mă frămînt zi și noapte, sărbătoarea bate la ușă și n-am hotărît încă nimic.

Într-o recreație, Lucian mi-a făcut semn să rămîn în clasă că vrea să discutăm ceva. Merge acum binișor, fără să fie ajutat, numai că își trage puțin piciorul drept. E prieten cu toți, însă eu i-am devenit „frate de suflet“, cum îi place să spună, și-mi împărtășește toate gîndurile. Eu procedez la fel, e un copil cu judecată sănătoasă și știe să deslușească multe înțelesuri.

Ne-am retras într-un colț, să nu fim auziți de nimeni, și mi-a spus :

— Sînt sigur că te gîndești ce cadou să-i faci mamei. Mă gîndesc la același lucru și mi-a venit o idee...

I-am privit fața care ascundea în colțurile gurii un zîmbet ghiduș și am înțeles că dăduse de un fir pe care eu nu-l sesizasem. Era ca atunci cînd asculta o poveste, uneori ochii îi lăcrimau, alteori devenea tăcut și gînditor. După aceea spunea niște lucruri de-a dreptul surprinzătoare.

— Te-ai gîndit la fapta lupului ? mă iscodise el odată, după ce o ascultase pe învățătoare povestind *Capra cu trei iezi*.

— Nu prea, i-am răspuns, știe toată lumea că lupul e un animal ticălos.

Lucian a clătinat din cap a dojană și m-a întrebat :

— Crezi că trebuie să-l urîm pe lup ?

Nu știam ce să-i răspund și el mi-a zis :

— Că iezii n-au ascultat de mama lor nu e bine, însă dacă lupul i-a mâncat, n-a făcut-o din răutate, ci pentru că se hrănește cu carne.

Asemenea judecăți mă tulburau, i-am spus și tatei ce gîndea Lucian și tata i-a dat dreptate. „E un copil deosebit, a fost el de părere, are o judecată de om mare“.

Eram sigur că acum îmi ceruse să discut cu el pentru că pătrunseseser înțelesul sărbătoririi mamelor și așteptam cu nerăbdare să mi se destăinuie.

— Mamele nu așteaptă de la noi cadouri prețuite în bani, îmi spuse el, ci ceva mai mult...

Am încercat să-l pricep, dar n-am putut, și, după ce m-am străduit în fel și chip, m-am dat bătut.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, i-am zis.

Lucian a zîmbit și, jucîndu-se cu pixul, mi-a făcut cu ochiul :

— Nu-ți pot spune mai mult.

Înțelesul discuției cu Lucian mi s-a deslușit cînd nici nu mă așteptam. Într-o seară, după ce mi-a controlat temele, mama m-a ajutat să-mi fac ghiozdanul pentru a doua zi și mi-a spus :

— Ești de acum un școlar în toată legea, cred că o să-mi aduci multe bucurii ca atunci cînd ai scris pentru prima oară cuvîntul „mamă“.

După ce mama s-a dus să se culce, am luat o foaie de bloc, am îndoit-o ca să arate ca o felicitare și am scris cît am putut de frumos :

„Scumpă mamă, te iubesc mai mult decît orice pe lume !“

Și am pictat în partea stîngă, sus, un ghiocel.

MECIUL DE FOTBAL

Antrenamentele pentru campionatul de fotbal al piticilor s-au intensificat. Primul nostru meci urma să-l avem cu clasa I D și eram îngrijorați pentru că era clasa cu băieți mult mai voinici decît noi. Cînd se întîlneau cu clasa noastră, ne priveau cu dispreț și ziceau :

— Pe picii ăștia îi batem cu zece la zero !

Nouă ne sărea muștarul, însă n-aveam ce face, trebuia să recunoaștem că o să ne înfruntăm cu o echipă de uriași. Acest lucru ne fusese confirmat și de spusele directoarei, pe care o auzisem discutând cu învățătorul lor. „Par în clasa a patra, era ea de părere, sint foarte bine dezvoltăți.“

Eu, care eram virf de atac, am căzut pe gânduri și i-am spus tatei toată tărașenia, plîngîndu-mă de ghinionul că sorții au fost nedrepti cu noi. Tata era de părere că nu trebuie să ne speriem. Dacă o să ne antrenăm cu seriozitate, s-ar putea să ne descurcăm destul de bine. Cînd dorești victoria din toată inima, nu se poate să nu învingi. Mi-a dat exemple de fotbaliști vestiți care, în ciuda fizicului lor, datorită talentului și pregătirii au ajuns să joace bine și să învingă orice echipă.

De aceeași părere era și Goanță, care credea că putem face față unui asemenea meci prin tehnică și viteză. Lucra cu noi zilnic după diferite scheme tactice, care trebuiau să înlocuiască diferența de înălțime și forță dintre noi și adversari.

O problemă care ne dădea destulă bătaie de cap era aceea a portarului. Îi promisesem lui Lucian că va juca în acest post, însă piciorul lui ne îngrijora. S-a ajuns pînă acolo ca unii dintre colegi să propună înlocuirea lui, însă acest lucru nu era posibil. Băiatul se antrenase cu multă tragere de inimă, iar învățătoarea noastră s-a opus categoric. Cînd cineva e perseverent și muncește cinstit, nu-l poți da deoparte. Pînă la urmă s-a găsit o soluție de compromis, a fost numit rezervă de portar Stanciu, care îl putea înlocui pe Lucian în caz de necesitate.

În ziua meciului, cele două galerii, formate mai ales din fete, erau foarte agitate și încă înainte de fluierul arbitrului vocile lor avîntate încurajau echipa favorită. Cum se întîmplă uneori în astfel de ocazii, ne-am trezit botezați „piticii“, iar adversarii „uriași“. Porecla nu ne convenea și eram hotărîți s-o spulberăm în cele patru vînturi, însă deocamdată era mai bine să ne prefacem că n-o auzim.

La ora fixată, arbitrul meciului, un profesor de educație fizică, ne-a chemat în mijlocul terenului să salutăm publicul. Ne-am aliniat la rezezeală și eram atît de emoționați că ne împiedicam la fiecare pas și vedeam totul ca prin ceață. Strigătele, fluturarea batistelor, încurajările, ne amețiseră, însă am făcut tot ce-am putut și ne-am stăpînit. „Cînd joci, mintea trebuie să lucreze ca la lecție, ne sfătuisse Goanță, în sport învinge pînă la urmă judecata.“

După ce am urat publicului de trei ori : „Trăiască, trăiască, trăiască!“ ne-am luat posturile în primire și am așteptat cu sufletul la gură începerea meciului. Privirile ne erau ațintite asupra lui Lucian, care făcea mișcări de încălzire. Va face față unei asemenea încercări ? Dacă

o să se descurce bine, o să creadă și mai mult în forțele sale. „Meciul ăsta, ne spusese învățătoarea, trebuie să fie pentru voi o lecție.“

Meciul a început cu o învălmășeală de nedescris, ne era frică să nu primim gol, însă, încetul cu încetul, ne-am dat seama că adversarii noștri se bazau numai pe forță. Intrau în noi ca niște tancuri, însă se mișcau greoi, nu ne era greu să le suflăm mingea. Când aveam balonul la picior, zburam nu alta, însă, în fața porții, nu știu cum se făcea că trăgeam pe lângă poartă, ori drept în portar. Ne supăram pe cei care greșeau, însă nici noi nu eram mai breji. Am ratat de câteva ori deschiderea scorului și eram atât de necăjit că-mi venea să urlu. Ca să ne arătăm nemulțumirea, când ratam, ne apucam cu mâinile de cap, cum îi văzusem pe fotbalistii cei mari la televizor.

La un moment dat Nuțu a profitat că toți ne avîntasem înainte și lăsasem apărarea descoperită și, după ce l-a driblat pe Bugar, a marcat. Galeria uriașilor era în delir și, ca să ne fiarbă, a început să strige:

— Ze-ce ze-ro ! Ze-ce ze-ro !

Dar nici galeria noastră nu stătea cu miinile în sîn. Știa că trebuie să-și încurajeze echipa în momentele grele și ne îndemna :

— Hai, piticii, hai, piticii !

Ne-am repezit ca zmeii spre poarta adversă, mîncînd foc și pară, dar Nuțu ne făcu iar figura : 2—0 !

Eram atât de amărit că-mi venea să plîng. Cum de ne mergea atât de prost, cînd ne străduiam din toate puterile să marcăm cît mai multe goluri ?

Pauza meciului ne-a găsit cu scorul de 3—0 în favoarea uriașilor. Eram cătrăniți rău, pînă și galeria noastră dădea semne de oboseală. Irina veni la noi și căută să ne mai dea speranțe, socotind că meciurile cu celelalte clase vor fi mai ușoare, fiindcă adversarii vor fi de același gabarit cu noi. Goanță a început să ne fricționeze picioarele și, în timp ce mâinile îi lucrau cu pricepere, ne sfătui :

— Ca tehnică sînteți superiori. Mai adăugați la asta viteza și ușurința în depozitarea adversarului. Ceea ce v-a lipsit a fost spiritul de echipă ; fiecare ați vrut să marcați, în loc să-i serviți pe cei care se aflau în poziții favorabile. Așa se face că Miu a ratat de patru ori, Predescu de cinci ori și Vicențiu de șapte ori.

— Nu prea ne-au mers pasele ! am recunoscut noi.

— Nu că nu v-au mers, ne-a dojenit Goanță, nici nu le-ați încercat măcar. Meciul nu-i încă pierdut, nu mai alergați la întîmplare, ci păstrați-vă posturile cum v-am învățat la antrenament. Nu înaintați de unul singur, ci prin pas. Cînd ajungeți la poarta adversă, pasați celui care se află în poziția cea mai favorabilă. Flancul drept al uriașilor e

vulnerabil, Bădoi se mișcă greoi, ca un urs. Declanșați majoritatea atacurilor pe acest flanc !

Sfaturile lui Goanță ne-au făcut să ne revină încrederea. Adevărul era că fusesem egoiști, fiecare voind s-o facă pe eroul și să marcheze.

— Vinovat e Lucian, căută Predescu să se scuze.

Goanță se supără :

— Lucian a fost cel mai bun jucător al echipei, a salvat cinci goluri ca și făcute. E singurul dintre voi care mi-a urmat indicațiile. Un portar bun e judecat mai ales după golurile apărute.

Lucian i-a aruncat lui Goanță o privire recunoscătoare, iar noi ne-am dat seama că putem repara greșelile făcute. Un portar destoinic dă încredere echipei.

Începutul reprizei a doua ne-a aparținut. Prin pase rapide i-am alergat pe uriași de le-am scos sufletul ; erau lac de nădușeală și gîfiiu ca niște locomotive. În urma unei pase lungi a lui Predescu m-am trezit cu mingea în careul advers, l-am driblat pe Bădoi și, văzîndu-l liber pe Miu, i-am pasat și acesta a marcat : 1—3 !

Galeria noastră făcea să se cutremure văzduhul, am prins aripi și peste cîteva minute Vicențiu a driblat tot ce i-a ieșit în cale și a marcat : 2—3 !

Pe măsură ce uriașii își pierdeau busola, eram din ce în ce mai buni, simțeam că putem egala și învinge. Din păcate această siguranță ne-a îndemnat să ne vină pofta să ne distrăm pe seama uriașilor : îi driblam, jucam mingea în toate felurile, sau îi făceam să ne urmărească pînă în careul nostru ca apoi spre hazul spectatorilor să le suflăm mingea și să-i lăsăm cu buzele umflate. Joaca asta ne-a costat o victorie, am reușit abia să terminăm meciul la egalitate.

— Egalitatea asta e aproape o victorie, ne spuse Goanță la sfîrșitul meciului. Dacă n-ați cîștigat se datorește faptului că ați devenit înfumați. Un sportiv adevărat e modest și-și respectă adversarii.

CUPRINS

PIATRA CORBIȚEI	5
FOCUL PĂMÎNTULUI	7
CALEA PĂCURARILOR	17
BRAN VOINICUL	19
FOȘNETUL PĂDURII	21
VANGHEAUA	29
STÎNCA VITEJILOR	35
BÎRLOGUL LUPILOR	44
DISCUȚIA	54
FILE DIN CARNETUL LUI DĂNUȚ	56

**CEREȚI ÎN LIBRĂRII ȘI BIBLIOTECI :
ROMANE, POVEȘTI, POVESTIRI**

Agîrbiceanu, Ion	-- <i>File din cartea naturii</i>
Anton, Costache	-- <i>Vacanța</i>
Balaci, Anca	-- <i>Clelia și alte nuvele romane</i>
Bălan, Ion Dodu	-- <i>Copilăria unui Icar</i>
Băjenaru, Grigore	-- <i>Petre Ispirescu -- împăratul basmelor</i>
Băran, Vasile	-- <i>Roata și soarele</i>
Bogdan, Elvira	-- <i>Domnița Ruxandra</i>
Brătescu, Gheorghe	-- <i>Brațul dreptății</i>
Cândroveanu, Hristu	-- <i>Ore de aur</i>
Clisu, Constantin	-- <i>Pentru un pui de sturz</i>
Cubleșan, Constantin	-- <i>Pensiunea Margareta</i>
Daia, Alexandru	-- <i>Eroi la 16 ani</i>
Dendea, Elena	-- <i>Sub nucul de lingă vie</i>
Diaconu, Ion I.	-- <i>Povestea unui steag tricolor</i>
Dragoș, Elena	-- <i>Colina vîntului</i>
Filipciuc, Ion	-- <i>Mînzul cu stea în frunte</i>
Gafița, Viniciu	-- <i>Sînteți oaspeții mei</i>
Gruia, Călin	-- <i>Pînzele mamei</i>
Gugiuman, Ion	-- <i>Drumeție prin țară</i>
Hașa, Gligor	-- <i>Comoara lui Decebal</i>
Ionescu-Dunăraru, N.	-- <i>Șaisprezece secole dus-întors</i>
Ioniță, Maria	-- <i>Legende din Țara Moșilor</i>
Jurist, Eduard	-- <i>Duțu, Lucu și vacanța mare</i>
Kerim, Silvia	-- <i>Poarta de sticlă</i>
Lilă, Ion	-- <i>Aventurile lui Pălăriuță</i>
Luscalov, Petru	-- <i>Fiul munților</i>
Malschi, Vasile B.	-- <i>Întoarcerea lui Lică Ciocîrlan</i>
Măduța, Ilie	-- <i>Orarul păstrăvului și al mierlei</i>
Marinca, Ion	-- <i>Aventuri pe riul de aur</i>
Matcescu, Constantin	-- <i>O partidă de bile</i>
Méhes György	-- <i>Fratele mai mare</i>

Mitru, Alexandru
Munteanu, Francisc
Munteanu, Vitalie
Monoranu, Mihaela
Movilă, Gh.
Mușatescu, Vlad
Neagoe, Manole

Petrescu, Cezar
Pop-Reteganul, Ion
Rațiu, Iuliu
Rogoz, Georgiana Viorica
Sadoveanu, Mihail
Sava, David
Scripcă, George
Silvestru, Patița
Vlasiu, Ion
Șovu, George
Teodoreanu, Ionel
Vergu, Alexandru
Zaides, Ștefan
Zotta, Ovidiu

Legendă bulahă
— *Prințesa din Șega*
— *Lecția de istorie*
— *Un scrînciob verde*
— *Băieții de la apa Moldovei*
— *Cei trei veseli năpîrstoci*
— *Pagini legendare din istoria
poporului român*
— *Fram, ursul polar*
— *Povești ardelenesti*
— *Fratele meu curajul*
— *Să nu afle Aladin*
— *Cîntecul amintirii*
— *Glad voievod*
— *Cinci sub cerul liber*
— *Solarienii*
— *Copil fermecat*
— *Furtună de mai*
— *Jucării pentru Lyli*
— *Îmblînzitorul de zimbri*
— *De veghe pe Olimp*
— *Spadasinul de serviciu*

Lector : GH. ZARAFU
Tehnoredactor : CONSTANTIN GOSAV

Bun de tipar : 24.I.1986.

Apărut : 1986.

Coli de tipar : 4½.

Tiparul executat sub comanda nr. 74
la I. P. „Filaret” str. Fabrica de chibrituri
nr. 9—11, București
Republica Socialistă România

Lei 5

